

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELNIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCSÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre	--- ---	12 pengő
Félévre	--- ---	6 pengő
Negyedévre	--- ---	3 pengő

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Olvasóinkhoz!

Három és fél esztendővel ezelőtt, amikor a forradalom alatt beszüntetett *Csendőrségi Lapok*-at sok szeretettel és lelkesedéssel, de annál kevesebb pénzzel és a kevés pénznek megfelelő szerény keretek között újrakezdítettük, nem tudtuk, hogy kitűzött célunkat, a csendőrségi szakirodalom életrekeltését is valóban el fogjuk-e érni. A kezdet ezer nehézsége számtalan akadályt gördített útunkba s csak bajtársainknak valóban páratlan erkölcsi és főleg anyagi támogatása tette számunkra lehetővé, hogy félúton meg ne álljunk, hanem tovább folytassuk a testületünk és főleg legénységünk szellemi kulturájáért megkezdett küzdelmünket.

A kitartást siker koronázta. Volt már alkalomunk közölni bajtársainkkal, hogy a belügyminiszter úr felismerve és méltányolva a csendőrségi szakirodalom jelentőségét és fejlesztésének fontosságát, lapunk fennállását anyagilag egyszer és mindenkorra biztosította.

Igaz örömmel és hálás köszönettel fogadtuk a belügyminiszter úrnak ezt az intézkedését, amely nemcsak a *Csendőrségi Lapok*-nak, hanem az egész testületnek is szólt s amely élénk bizonyosága volt annak, hogy testületünk érdekeit felsőbbségünknek minden fóruma a lehetőségek legvégső határáig szívén viseli. És örültünk főleg annak, hogy immár nemcsak lapunk további fenntartása vált lehetővé, hanem a továbbfejlesztése is, amelynek első lépése az lesz, hogy a jövő év január 1-étől kezdődően lapunkat havonta nem kétszer, hanem háromszor, minden hó 1-én, 10-én és 20-án tudjuk megjelentetni.

Bajtársaink igen gyakran ismételt kérelmének igyekszünk ezzel eleget tenni. Nem volt hét, hogy egyik vagy másik bajtársunk ne kért volna, hogy lapunkat esetleg kisebb terjedelemben is, de legalább tiznaponként jelentessük meg, mert a kéthetes időközöket túl hosszúnak találták. Bármenny-

nyire hízelgő is ez a *Csendőrségi Lapok*-ra nézve, eddig nem tudtuk a kéréseknek eleget tenni, mert lapunk költségvetése a gyakoribb megjelenést nem bírta volna el. Január 1-étől kezdődően is csak úgy tudjuk a tiznaponkénti megjelenést biztosítani, hogy a lapot december hónapban nem adjuk ki s az így elért megtakarítást anyagi ügyeink teljes rendbehozatalára fogjuk fordítani.

A folyó évben tehát lapunknak ez a száma az utolsó; a következő számunk január 1-én fog megjelenni s természetesen, hogy januártól kezdve a lap pontos és folytatólagos megjelenésében többé nem lesz fennakadás. Tartalom szempontjából is igyekezni fogunk — úgy, mint eddig — a lehető legjobbat és leghasznosabbat nyújtani s minden igyekezetünkkel azon leszünk, hogy bajtársaink eddigi szeretetét és ragaszkodását lapunk számára továbbra is megtartsuk.

Kérjük bajtársainkat, keressenek fel minket minél gyakrabban írásaikkal. Ne tartson vissza senkit az, hogy a tollforgatásban talán nincs elég jártassága; a stilusbeli nehézségeken szívesen átsegítjük azt, akinek egyébként okos gondolata, eszméje, mondanivalója van. Bármilyen tárgyú csendőrségi szócikket szívesen fogadunk s beválás esetén közöljük, tanulságos nyomozásokat is, ha valóban tanulságosak. Csendőrségi alakulatok, örsök híreit és eseményeit, a testület tagjait érintő személyi híreket, az egyes örsök vagy járőrök által elért eredményeket, jelentősebb szolgálati teljesítményeket stb. stb., amelyeket az érdekeltek hozánk beküldenek, szívesen közöljük, mert hiszen csak így lehet elérnünk azt, hogy lapunk valóban a testület krónikájává is váljék.

Lapunk előfizetési ára a havi háromszor való megjelenéssel sem fog változni, sőt azt a kedvezményünket is fenntartjuk, hogy azoknak a legénységi bajtársainknak, akik a *Csendőrségi Lapok*-at a maguk címére külön is meg óhajtják rendelni, 50 százalékos kedvezményt adunk, vagyis a lapot teljesen önköltségi áron, egész évre 6, félévre 3 pengőért küldjük meg.

Most már biztos alapokon nyugszik hitünk, hogy e esonkán lezárt évfolyam után munkálkodásunk zökkenésmentes lesz.

Viszontlátásra az újesztendőben!

A nyomozó szakaszokról.

Irta: STRÓBL PÁL százados.

A nyomozó szakaszok a csendőrségnél rendszeresítve vannak, de csak papíron. Felállításuk, megszervezésük és munkába lépésük késlekedik, de miért? Sok érvet lehet felhozni ellenük, de azért talán mégis csak több szót mellettük. A Csendőrségi Lapok múlt évi 15., 16., 17. és 21. számában e tárgyról megjelent cikkekkal kapcsolatban, a nyomozás terén szerzett közvetlen tapasztalatok alapján, megkísérlem általánosságban vázolni a felállítás mellett szóló indokokat és hogy működésüket miként képzelem el.

A háború után állami, illetőleg társadalmi, de különösen nemzetgazdasági viszonyainkban nagy változások történtek. Változott a társadalom s az egyes emberek mentalitása, gondolatvilága. Nagyobb a bűnözésre való hajlam. A csendőrség szempontjából ez még nem igényelne különleges teendőket, de erősen változott a bűncselekmények végrehajtása. Az állam és a társadalom ellen azelőtt ritkaságszámba menő bűncselekmények nagyon megszáporodtak, a közbéke és jogrend fentartása — hogy úgy mondjuk — szélesebbkörű tevékenységet igényel, különösen azért, mert a bűnözők nem egyes egyének, vagy kisebb csoportok, hanem igen jól megszervezett, többszáz, vagy esetleg több ezer főre is rúgó tömegek. Ezek, vagy ezeknek kiküldött tag-

jai, esetleg a szervezetről nem is tudó felbérelt emberei azután itt is, ott is követnek el lokálisnak — helyi jellegűnek — látszó bűncselekményeket. Ha az ilyen egyes eseteket az örs ki is nyomozza, az egész szervezet akadálytalanul működik tovább, mégpedig azért, mert egy örs tevékenysége s ennek következtetésében, látóköre sem terjed túl egy bizonyos, szűkreszabott határon; vagy ha sejti is, hogy a bűncselekménynek messze terjedő szálai lehetnek, egyrészt korlátolt mozgási szabadsága miatt, másrészt az ily esetben idő és költség, vagy még hozzá a szükséges nyomozási képesség hiánya miatt is, eredményt elérni nem igen tud. Ezt mutatják azok a több ízben előfordult esetek is, amikor gyártelepeken vagy bányavidéken a csendőrségnek alapos gyanúja támadt szervezett csoport törvénytellenes működéséről. A szükséges puhatolást és megfigyelést az előbb említett okok miatt nem tudta eszközölni s így parancsnokságaihoz fordult detektívek kiküldése végett. Ha nem a csendőrség maga kéri a polgáriruhás nyomozókat, akkor a közbiztonságért felelős hatóság teszi azt. Tény, hogy az ilyen kérelmek mindig csak gyakoriabbak lesznek.

A bűnözések módosulása megköveteli a nyomozások módosítását. Ez meg is történik, mert a testületben jól bevált szervezeténél fogva a továbbképzés mindig folyamatos. De! S ez a fontos. A nyomozásban való továbbképzéssel a célt még nem érjük el teljesen, mert:

Atyánk.

Atyánk! Ne verjen már minket kezed —
Mi Golgotánk im, már elérkezett . . .
„Vedd el tőlünk e keserű pohárt!”
Mert nem bírjuk a szenvedést tovább!
Amink csak volt, az mind, mind elveszett.
Haza, hírnév, jólét és becsület!
Sárba tiportak, mint férgét szokás.
Oda a múlt, a fényes, a csodás! . . .
A jelen sötét, bús, reménytelen.
Az ezer éves szent történelem
Utolsó lapja sárral kenve be . . .
A kenyere a koldús kenyere;
Az italunk a könny, mit hullatunk;
Mi, egykor dúsak, most — koldulhatunk . . .
Mindennünk oda. Csak hitünk ha van,
Hogy ezt nem veszed el tőlünk, Uram,
Hogy csak — mint Jób — próbára tevéd . . .
Óh, akkor nem hal meg e nemzet, él! . . .
. . . De hogyha tőlünk hitünk elveszed,
Akkor a magyar nemzet elveszett —
E föld, hol neved dicsérte minden,
Elvész a sárban, elvész a szennyben,
Mely gyilkosan rá itt leselkedik. . .
E hon poklok tornáca lészen itt,
S nem dicséri itt senki sem Neved. . .
Atyánk! Hitünket tőlünk el ne vedd!

Tikos Andor.

Nyugatindiai ültetvényeken.

Irta: dezséri BACHÓ LÁSZLÓ százados,
a Ludovika Akadémia tanára.

Az Antillákon tett többhetes utamnak egyik legzebb emléke marad az a rövid idő, amit egy ottani ültetvényes, don Sebastian Fernández vidéki birtokán töltöttem.

A kis vidéki állomáson már várt rám és kíséremre a Nyugati Indiák tipikus kocsija, a „volante”. Hosszú tengelyekre szerelt nagyon magas kerekeken szaladó kétszemélyes könnyű hintócska ez, melyet az eléje fogott jófajta spanyol lovak vad sebességgel röpítenek a kitűnő úton. Maga a kocsis, a „volantero”, nem a

kocsin, hanem egy harmadik lovon ül és a koci mellett lovagolva hajtja a lovakat. A pálmatorokkal és egyéb délszaki fakkal szegélyezett úton hamarosan egy nehéz illatokban úszó kert mélyén rejtőző urilakhoz érünk, ahol egy egész légió néger szolga siet bennünket és podgyászunkat a hintóból kiemelni, mialatt a házigazda a spanyoloknál szokásos, kissé dagályos, de mesterkéletlen szívélyességgel fogad bennünket. Rövidesen otthonosan is érezzük magunkat, mert a gazda és családja maga a megtestesült vendégszeretet, rezidenciája pedig olyan, hogy abban igazán jól érezheti magát mindenki. A szobák a pompa és kényelem tanyái, csupa esz és ízlés bennük minden. Nagyon magasak, ablakai a földig érnek; üveg ninesen rajtuk, hanem szunyoghálókkal, zsalugáterekkel és villamos ventilátorokkal vannak felszerelve. A házi szolgálat minden ágát egy egész raj szerezcsen és mulatt látja el, kik a vendég minden óhaját ellesik és valósággal elkényeztetik. Ezeket a nesztelenül járó, alázatos fekete alakokat látva szinte abba a korba képzelem magam vissza az ember, amikor itt a feketék még rabszolgák voltak, akiket korbácsot suhogtató felügyelők és betanított véredek tartottak kordában.

Az urilakot övező gyönyörű tropikus kert mögött, óriási levelű platánok és kókuszok között vannak elbujtatva a fekete eselészség tiszta házai, ezek mögött terül el az ültetvény, amelyen egy sajátságos, a miénktől úgy a művelési módban, mint a terményekben teljesen elütő agrikultúra van. A mi növényeinket itt hiába keressük, mert itt az Antillákon a mi búzáinkat a nagyon magasan fekvő helyeken termelik csak mutatónak, úgyszintén a mi gyümölcseinket is, melyek e klíma alatt, ha megteremnek is, taplósak, élvezhetetlenek. A tropikus mezőgazdaság legelső terménye a cukornád. Ezt az értékes növényt, mely egy gyökérről sok szálat hajt és bujtatás útján szaporodik, óriási területeken termesztik. Azt mondják az Antillákon, hogy az ültetvényes, aki néhány hektárnyi területen kevés munkával elültette a cukornád bujtó ágait, még unokáival szemben is megtette a kötelességét, mert a cukornádat sem kapálni, sem metszeni, sem permetezni nem kell, csak beéréskor levágni és elszállítani a minden ültetvényen található „ingenio”-ba, ahol cukorrá dolgozzák fel. A cukorültetvény különben nem valami különös látvány, nagyon hasonlít a mi kukoricaföldjeikhez.

1. szükség volna arra, hogy egyes bűncselekményekre vonatkozó gyanú esetén, vagy szervezett és titkosan működő bűnözők ellen indítandó, szorosan vett nyomozás előtt, vagy esetleg a nyomozás közben is szélesebbkörű megfigyelés és puhatolás legyen eszközölhető.

Például: A kommunizmus után egyik örsállomás helyén lakó tanító ellen kommunista üzelvei miatt eljárás volt folyamatban, de a bíróság amnesztia folytán nem ítélte el; illetékes hivatali főnökei, illetve előljáró hatósága állásából felgüggesztette. Könyörgésre és közbenjárás után a tanító állását visszanyerte azzal, hogy négy évig fizetési fokozatban nem léphet elő. Az örs, mint volt kommunistát, megfigyelés alatt tartotta. A tanító gyakran utazott Pestre. Megállapítást nyert, hogy ott rokonai nincsenek és vásárolni sem szokott ott. Hosszas utánjárás után egy megbízható egyén, aki a tanítóval hivatalból gyakran érintkezett, közölte a csendőrséggel, hogy nevezett Pestről néhány soros leveleket kap és olyankor mindig hamarosan elutazik. Egyszer levelezőlapon hívták a tanítót: „A megbeszéltek szerint 16-án majd találkozunk“. A tanító el is utazott Pestre. Évekig tartó megfigyelésnek ez volt az eredménye. Idő és költség megadása esetén egy polgáriruhás csendőr nagyon könnyen megállapíthatta volna, hogy a gyanú bír-e komoly alappal, vagy sem.

Másik példa: több megbízható személytől érte

Annál meglepőbb és érdekesebb a dohányültetvény. Aki a trópusok dohánytermesztését nem látta, el sem tudja képzelni, hogy ez a nálunk olyan szerény kinézésű növényke itt milyen magasra megnő. Lovagoltunk dohánytáblák között, melyekből alig látszott ki a fejünk. De ez a nagylevelű, magasranövő dohány nem a legnemesebb fajta. A nemes dohányfajtákat egészen másképpen termelik, mint nálunk. A dohánytáblákat, melyeket itt „vegas“-nak neveznek, hosszú póznákra kifeszített vászontakarókkal fedik be, melyekkel szükség szerint védelmezik a nemes növényt a trópusi eső és a napsugarak ellen. Hirtelen eső után például rögtön kiterítik a dohánytábla fölé a vászontakarókat, nehogy a forrón sütő nap hevétől a nedves dohánylevelek pettyeket vagy különféle trópusi betegségeket kapjanak. Különösen dombos helyről nézve igen eredeti látványt nyújt egy ilyen vászonlapokkal lefedett végtelen dohánytábla. Amilyen csekély a termelési költség a cukornádnál, olyan nagy a finom dohányfajtáknál s így megérti az ember, hogy miért kell a világ dohányzóinak olyan magas árakat fizetniük a finom havannákért, melyeket Cuba négyszáz dohánygyárában gyártanak és szállítanak el a világ minden országába. Magában az országban is nagy a dohányfogyasztás, mert itt a kisgyerektől kezdve egész az aggastyánig, férfi és nő, mindenki dohányzik.

Beláthatatlan területeket használnak fel a kávétermelésre. A kávéfa hasonlít a mi törpe cseresznyefánkhoz, gyümölcse a cseresznyéhez. Évente háromszor is virágzik s legtöbbször mind a három termés beérik, ha az itt meglehetősen gyakori tornádók a virágokat, sokszor a fákat is, el nem pusztítják.

Azok a nagy területek, melyeken ezt a három főterményt termelik, meglehetősen monoton látványt nyújtanának, ha közben nem találkoznék az ember más, sohasem látott fákkal, bokrokkal és kúszónövényekkel, melyek az idegent lépten-nyomon új meglepetésekben részesítik. Legelőször is a pamutfák tűnnek fel érdekes, egyik oldalon sötétzöld, a másikon fehéres leveleikkel, melyek között gyönyörű, liliomalakú, narancsszínbe játszó fehér virágok tömege pompázik. Ezekből a szép liliomokból nagy gumók fejlődnek s ha megérnek, felpattannak és kilóg belőlük, leszedésre készen, a hófehér pamut. Egy másik szép trópusi újdonság az évente kétszer is termő kakaófa. Nagyszemű, tojásnagyságú gyümölcsök lógnak rajta; belsejükben 8-10 cella van,

sült az egyik parancsnokság, hogy X örs körletében levő határrészen erősen folyik a csempészes. Az illetékes és szomszédos örsök utasítva lettek, hogy a csempészetet feltétlenül akadályozzák meg. A vámórség szintén utasítva lett. Minden örs és minden járőr jelentette, hogy csempészeknek a nyomát sem találja, a bemondás téves lehetett. Szigorú parancs adatott a további figyelésre és körülbelül egy hónap múlva egyik járőr a határtól 18 kilométernyire egy szekér csempészarut fogott el. A csendőrök 3,000.000 korona jutalékot kaptak. A fuvaros azt vallotta, hogy K. határszéli községben ismeretlen egyénektől vette át a szállítandó holmikát azzal, hogy X község Fő-utcáján majd várja a tulajdonos, aki majd kérdezi, hogy ő jött-e K.-ból. Néhány hónap múlva a határtól 30 kilométernyire fogott el egy járőr, ugyancsak K. határmenti községből szállított egy szekérnyi csempészetet árut. A csempészes évekig folyt. Az említett K. községet két örs járőrei is portyázták s a csendőrök a remélt jutalom miatt is törekedtek, hogy eredményt érjenek el. A tetteseket sohasem fogták el, pedig bizonyosra vehető volt, hogy hetenként több szekér árut csempészttek. Eredményt csak úgy lehetett volna elérni, ha néhány csendőr feltűnés nélkül (polgári ruhában) legalább tíz napig egyfolytában K. községben és közvetlen közelében megfigyeléseket eszközölhetett volna.

Szükségünk volna tehát polgáriruhás csend-

mindegyikben egy mag, amelyből a kakaó készül. Alig bámultam meg ezt, házigazdám már egy másik, cseresznyealakú bogycsokot termő fára figyelmeztet s megmagyarázza, hogy ez a székfűszeg. Kissé odább egy vastag, durvalevelű kúszónövényre hívja fel a figyelmet, melyet úgy természetnek, mint nálunk a komlót. Ez a vanília. Egy másik kúszónövényről a vadszőlőhöz hasonló ritkás fűrtök lógnak: ez a bors. S hogy a trópusi fűszerekből semmiféle hiányozzék, az előttem levő szép körtefasor fájáról kisül, hogy azok nem is körtefák, hanem cinnamon-ok, melyeknek a kérge nálunk fahéj név alatt kerül forgalomba. Kissé odább egy az orgonához hasonló bokrokból álló sövény van, de ez nem orgona, hanem syringa, melynek a magvából festéket csinálnak. A másik, festéket adó növényfajta, az indigó, egy közönséges fű, vadon is megerem. Vadon terem a gyömbér is, a különböző fajtájú és nagyságú aloekről és pálmákról nem is beszélve, amelyek minden útszélen találhatók. Minden négerkúnyhó mellett látható a Heliconia és a banán, a Tamarindus és a mangifera tojásnagyságú, mézédés gyümölcsöt termő fája is mindennapi.

Nagy területeken termelik a hosszú, sásforma levelek között elbújó ananászt, a narancsot és a citromot. Ezeknek a termelése az utóbbi években óriási arányokat öltött; a spanyolok és kreolok legnagyobb bánatára tökeerős amerikai és kanadai farmerek kezdenek beözönlenni az országba és szakszerű munkával, rekordteljesítményeket produkálva, nagy konkurrenciát csinálnak a bennszülött lakosságnak, amely természetesen borzasztóan gyűlöli is őket.

A trópusok növényzetének a nézése az európai embert könnyen elfárasztja. Az eddig csak legfeljebb virágházakban látott, feltékenyen őrzött növényeket ha szabadon, nagy tömegekben látjuk s mindenféle színű leveleiket és tarka virágaikat és pompás gyümölcseiket nézzük, minden érzékünk szemünkben és orrunkban összepontosul s végül belebódulunk a soha el sem képzelte, teljes pompájában díszlő nagyszerű vegetáció nézésébe és az illatok tobzódó orgiájába. Alig tudja az ember megérteni, hogyan tenyészhetik ilyen gyönyörű vegetáció ebben a rettenetes forróságban. Erre a kérdésre a feleletet maga a természet adja meg, mert egyszerre hirtelen beborul és megered a trópusi zápor, amely mint az özönvíz, úgy szakad le a fellegekből. Alig bírunk előre egy mulatt felügyelő kúnyhójába

örre, aki megfigyel, puhatol s így hatásosan támogatja az illetékes örs nyomozását. Számtalan indoknál fogva az én véleményem is az, hogy polgári ruha nem adható ki az örsre, másrészt pedig nem adható oly nagy szabadság a járőröknek, hogy idő és költségre való tekintet nélkül bizonyos irányban megfigyeléseket eszközölhessenek. Ily általános szabadság szabadosságra és fegyelmetlenségre vezetne, mert hiszen a felelős örsparancsnok így esetekben egyéb munkája mellett nemcsak hogy közvetlenül, de mérlegelés által, vagy más közvetett úton sem tudná csendőreit ellenőrizni. Az örsparancsnok maga nem távozhat hetekre megfigyelés végett, az pedig nem ritka eset, hogy éppen, amikor kellene, nincs az örsön oly idősebb és tapasztalt csendőr, akit ily feladatra alkalmazni lehetne.

Tehát felállítandó volna kerületenként egy „csendőrségi nyomozó alosztály“. A nyomozók szabályszerű felszerelés és ruházat mellett még el lennének látva polgári ruhával is.

Megfigyelésekre, puhatolásokra polgári ruhában kiküldött csendőrök nagy szabadságot kellene adni, aki idő és költségek szempontjából bevonásakor adna számot. Természetesen, ezt mint általános alapelvet említem és nem gondolom, hogy az illető csendőr tetszése szerint járhat, amerre akar, sehohol sem jelentkezne és nem is lenne ellenőrizve. Ezek már részletkérdések lennének és részben az előző cikkekben tárgyalattak is.

bemenekülni. Ilyen trópusi eső, azaz inkább felhőszakadás, naponta néha többször is fel szokta üdíteni a forróságban eltikkadt embert, állatot és növényt. A zápor rendszeresen csak rövid ideig tart, de annál gyakoribb és kiadósabb.

A forróság hozza magával, hogy a feketéket kivéve, mindenki lovon vagy kocsin jár az ültetvényeken. Gyalogosan baktató embert nagyrítván lehet látni. A nagy melegnek megfelelő az emberek öltözeté is. Ami a négereket és mulattokat illeti, ezek bizony munkaközben nem igen ismernek sem divatot, sem etikettet. A fehér ember fehér vászon- vagy selyemruhában jár, nagyszélű panamakalaphban, amely alá nedves pálmaleveleket is szokott tenni. A klíma a fehér embertől a legmértékletesebb életmódot követeli meg s különösen az alkohol élvezete nagyon megbosszulja magát. A hirhedt trópusi betegségek, különösen pedig a sárgaláz, amely azelőtt évente az itt élő fehér emberek ezreit söpörte el, ma már nem követelnek annyi áldozatot, mint egy-két évtized előtt, mert a kormány a nagy-kiterjedésű mocsarakat nagyrészt már lecsapoltatta és minden eszközzel küzd a járványok ellen.

A gazdag spanyol ültetvényesek itt bizony nagyúri módon élnek és mindenkinek felett sokat adnak a kényelemre és izlésre. Bár kint az ültetvényeken európai és városi értelemben vett kulturéletről beszélni nem lehet, az úri osztály egymás körében élénk társadalmi életet él és nagyon szereti a vendéget, különösen az európaiat. Engem a szeretet minden jelével elhalmoztak ezek a kedves, művelt emberek, akik a távoli Nyugatindia ültetvényein is olyan otthont teremtettek maguknak, melyben a sevillai vagy barcelonai uriházak komfortjából annyira nem hiányzik semmi, hogy még a hangulat is ugyanaz bennük. Mikor az estebéd után az itteni házakban is elmaradhatatlan pátiókban üldögtünk, az egész milió a spanyolországi estétet juttatta az eszembe.

De a beszélgetés folyamán bizony azt láttam, hogy a cubai ültetvényes látszólag gondtalan, nagyúri élete sem fenéig tejfel. A társalgás természetesen a helyi viszonyokról folyt. Házigazdám és vendégei elpanaszolták, hogy a néger faj teljes emancipációja a régi jó ültetvényesvilágnak bizony már végét vetett és nagyon gondterhessé tette az életet, küzdelmessé a gazdálkodást anélkül azonban, hogy tulajdonképeni célját,

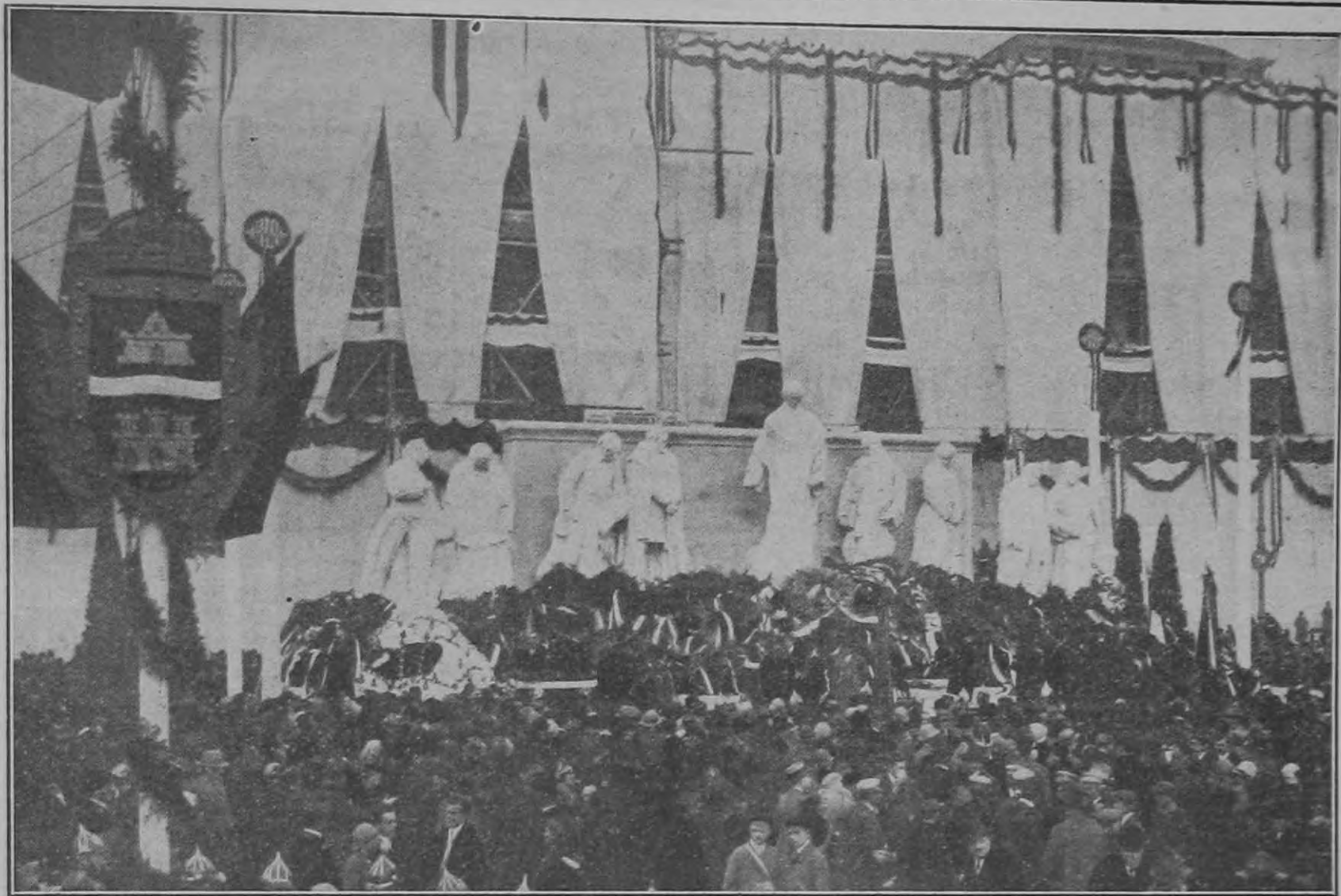
A fenti alapelv mellett igen fontosnak tartom a legénység kiválasztását, hogy az adott szabadság ne legyen a fegyelmetlenség szülője. A legénység legalább félévi próbaszolgálat után véglegesítettnek csak a nyomozó alosztálynál és „aki egyszer onnan kihelyezett, soha többé visszavehető ne legyen“. Csak az alkalmazható eredményesen ilyen beosztásban, akinél a fegyelmezettség nem külső máz, hanem aki belsőleg, ízig-vérig fegyelmezett, akinek gondolatvilágában a kötelességteljesítés mindig az első. A legmegbízhatóbbaknak gondolt egyének között is akad rossz. Még emlékezhetünk a napilapokból, hogy a pénzrontó csempészek megfigyelésére kiküldött detektivet csempészés közben tettenérték, egy másikat pedig elfogtak, mert a dolárhamisítókval szövetkezett.

A háború alatt egy porosz ezredhez vezényeltek, ahol néhány nap mulva megállapítottam magamban, hogy ilyen fegyelmezetlen legénységgel nem szeretnék sokáig szolgálni. Ha ellenőrzésre mentem a lövészárókba, bizony, igen sokan akadtak, akik lanyhán, esetleg ferdén állva teljesítették a tiszteletadást. Elrendeltem, hogy minden csatárhol tartsa egyöntetűen a neki kiosztott kézigránátot és másnap mit láttam? Több ember nem fogatosította a parancsot és jelentette, hogy az neki úgy kényelmetlen. Több hasonló, kisebb-nagyobb eset történt. Egy nap az ezredparancsnok a vonalat vizsgálta. Egyik géppuskánál a szakaszvezető sza-

a színesbőrűek kulturális, társadalmi és gazdasági fel-emelését csak meg is közelítette volna. Elpanaszolták, hogy az emancipáció az ültetvényesek nagyrészt, kik befektetésekre kölesönt vettek fel, teljesen tönkretette, mert a felszökött termelési költségek következtében adósságaikat kifizetni nem tudták. Sokan visszamentek Spanyolországba, egy részük pedig elzüllött. A néger és mulatt munkás nagyon drága munkaerő lett, azonfelül igen megbízhatatlan. Hajlamos a szélső szocializmusra, de dolgozni nem akar. Leikiismeretlen európai agitátorok szítják a túlzásokra hajlandó, forróvérű színesbőrűeket, amely az egész világnak legveszedelmesebb proletariátusa. Hogy ez a mezőgazdaságban mit jelent, elképzelhető.

Nagy elkeseredéssel beszélnek a kreolok és spanyolok az amerikaiakról is és átkozzák őket, mint akik tönkretették a régi, patriarchális ültetvényeséletet az Antillák szigetein, különösen Cubában, hová nagy rajokban kezdenek bevándorolni. A köztársaság alkormányja pedig, mely teljesen amerikai gyámság alatt áll, tehetetlenül nézi a folyton növekedő amerikai inváziót, mely Portoricót már teljesen elnyelte és elnyeléssel fenyegeti a többi nyugatindiai szigeteket is. „Cubában csak két veszedelem van“ — mondotta rezignáltan a házigazdám, — „a yankee és a hangya. A yankee uszítja a négert és felfalja az országot, a hangya pedig a cukornádat“.

Tény, hogy gyermekkori olvasmányaink, a színes rabszolgákat mint üldözött vadakat beállító érzékeny rabszolgatörténetek regényességéből a valóságban vajmi kevés romantikus elemet tudtak átmenteni a mai ültetvényesek a XX. századba. A ma ültetvénye egy óriási mezőgazdasági és ipari üzem a szó legmodernebb értelmében, a nagy üzemek összes gondjaival és bajaival együtt, melyek között nem utolsó szerepet játszanak a sztrájkok és egyéb munkásmozgalmak. Az intenzív termelést lehetővé teszi az, hogy a néger óriási munkabéreket követel és keveset dolgozik, most pedig a folytonos, forradalmi ízű munkásmozgalmak és a tőkeeros amerikai konkurrencia teszik keserűvé az ősi birtokok ültetvényeseinek az életét. A fehér tőkés és a színes munkás között dúló harc, melyhez a brutális amerikai konkurrencia miatti elkeseredés is járul, úgy hiszem, épen olyan véres események csiráját hordja magában, amilyeneknek a nyugatindiai szigetek már többször voltak a színterei.

Képek a Kossuth-szobor leleplezéséről: Kossuth Lajos szobrát november 6-án leplezték le Budapesten, az Országház-téren. A leleplezést százezernyi embertömeg jelenlétében s a külföld képviselőinek részvételével, nagy pompával rendezték. Több száz koszorúval halmozták el a szobrot a küldöttségek. (Schäffer felvétele.)

kaszparancsnoknak meghagyta, hogy az állást ugyanúgy csináltassa meg, mint a másik puskánál van. A szakaszvezető nem válaszol. Megértette? kérdezi az ezredes. Én nem úgy akarom s azért is nem csináltattam meg eddig, válaszolja a szakaszvezető. Elképedve néztem ezt a jelenetet. Majd az ezredes ismételte első parancsát és tovább ment. Kérdeztem, hogy ez a szakaszvezető nem nagyon fegyelmetlen? Nem, — világosít fel az ezredparancsnok — ez mindegyik mint parancsnok felelős a harcért, a győzelemért. Ez a cél, a többi sok ezernyi kis dolog, csak eszköz. Ha ily eszközök mikénti alkalmazásában más véleményen van valamelyik, úgy azt jelentheti és jelenti is, legfeljebb a jelentés módja nem valami katonás színezetű, de erre nem is fektetünk súlyt, mert most a külsőség nem fontos. Az a lényeg, hogy belsőleg legyenek fegyelmezettek és meg is teszik kötelességüket, mert bármilyen véleményen vannak is embereim, vagy megmagyarázom nekik, hogy álláspontjuk helytelen, vagy ha ezt nem tartom szükségesnek, akkor elrendelem parancsom végrehajtását s akkor azt hajszálnyi pontossággal meg is teszik, mert tudják, hogy az kötelességük.

Néhány nap múlva: A legénység ebédjéért távozott a vonalból, mintegy 300 lépésnyire levő erdőbe. Az oroszok ugyanekkor színleges támadást intéztek. A legénységből talán egy is a konyha mellett maradt, vagy az igen erős gyalogsági tűzben a fák mögött keresett fedezést? Nem! Minden szó és parancs nélkül letették, eldobálták ebédjüket és rohantak az állásba. Hiányos kiképzésük miatt kül-

sőleg fegyelmezetleneknek látszottak, de meg volt a belső fegyelem, a kötelességteljesítés érzete.

Láttam egyik szomszéd századot. Sötét éjjel gyülekezett az orosz állás előtt. Halk jelre egy hang nélkül indult néma rohamra, legázolt négy egymás mögötti orosz állást, betömte azokat, foglyokkal és orosz géppuskákkal visszatért állásába. Veszteség volt az egész századból egy halott, a századparancsnok. Sötétben gyülekezni, egy lövés nélkül rohamra menni! És minden egyes csatár a helyén volt. Ez a belső fegyelem!

Elgondoltam, ha pogányok lennének, rettentő nagy kötömbre felállított, keményvonású germán istenség lenne a bálványuk, de az alapzatba hatalmas betűkkel bevésve messze látszana ez a szó: *Kötelesség!*

Csak olyan csendőrökre lehet bízni a nyomozó alosztály becsületét, akikben a belső fegyelem és kötelességérzet oly erős, hogy azt semmiféle csábítás sem ingathatja meg, akik ellenőrzés nélkül is mindig híven teljesítik kötelességüket és megállják helyüket, ha kell, még életük árán is.

2. A megfigyelésen, puhatoláson és ezáltal a nyomozást végző őrs támogatásán kívül szükség volna arra is, hogy olyan büncselekmények kiderítéséhez, amelyeknél némesak a megfigyelés, de a szorosan vett nyomozás szálai is nagyobb területre vezetnek, külön a nyomozásban kiképzett legénység álljon rendelkezésre.

A nyomozási tehetség az egyéni képességekkel szoros összefüggésben áll. De nemhogy az összes,

hanem minden második csendőrből sem lehet jó nyomozót nevelni, vagy kiképezni.

Az egyik tolnamegyei bányában dolgozó munkásról kiderült, hogy kommunista agitátor. Több munkást sikerült is már beszerveznie. Előzőleg hónapokig Tatán és Salgótarjában tartózkodott. Az ügynek helyben való nyomozása az örsön levő két jó nyomozó-csendőrt igénybeveszi. Tehát ki fog nyomozni Tatán és Salgótarjában? Vagy a járőr helyben elintézve dolgát, elutazik, de így a hosszú idő miatt is nem igen lesz eredmény. Vagy pedig átír az örsnek és mi történik akkor? Az éppen kivezenylésre kerülő rendes járőr kapja feladatául, hogy a szükséges megállapításokat eszközölje. Egyik csendőr sem valami ügyes nyomozó, tehát irattárba kerül a dolog.

Röviden említettem ezt az esetet, de felsorolható volna még számtalan példa annak igazolására, hogy bizonyos esetekben csak polgári ruhát is viselhető igen jó nyomozó csendőrök érhetnek el eredményt. Áthelyezés, vezénylés, betegség stb., szóval a szolgálatot teljesítők létszámingadozása következtében számtalan örs gyakran van abban a helyzetben, hogy egyetlen ügyes és leleményes nyomozója sincs. Másrészt pedig az átíratok és megkeresések útján történő nyomozások eseteiben, az ügy érdemi részét illetően már az adott körülményeknél fogva is, elenyészően csekély a valószínűség pozitív eredmény felmutatására. Tehát a nyomozó alosztály csendőrei hivatva volnának különleges és nagyobb gyakorlatot, tudást igénylő esetek *nyomozására*. Ilyenkor természetesen az 1. pontban említettekhez képest, éppen megfordítva, az *örsök lennének hivatva a nyomozókat támogatni*.

Az örsökön vannak kiváló nyomozók, akik minden viszonylatban igen jól megállják helyüket. Ezeknek tömeges elvonása nem lenne célravezető, mert azokra ott szükség van. A nyomozó alosztály felállításakor az egyéni jótulajdonságok tekintetbe vételével oly legénység választatnék ki, akikben a nyomozás iránti hajlam is megvan. Körülbelül háromhónapos nyomozói tanfolyam után, az alosztály működését megkezdhetné. Az ilyképpen felállított alakulatnál a továbbképzés is sokkal intenzívebb, alaposabb lehetne. Így elérnénk aztán, hogy olyan nyomozóink lennének, akik a bűnözések mikéntjének korszerű haladásával szemben mindenkor felvehetnék a harcot, az eredményre való biztos kilátás mellett.

3. A felállítandó nyomozó alakulatnak a parancsnoka főtiszt lenne, alosztályparancsnoki hatáskörrel. Ezért szabályzataink elveit is szem előtt tartva, helyesebb volna a „szakasz“ nevet a „nyomozó alosztály“ névvel felcserélni.

A kerületi parancsnokság, felügyeleti területének nagyságánál fogva, a közbiztonság szempontjából is megfelelő áttekintéssel és látókörral rendelkezik. Tegyük fel, hogy területének egy nagyobb részéről állambiztonsági szempontból hű képet akar kapni, vagy egy nagyobb vonalon a viszonyok által megkövetelt szükségesség folytán valamit egyöntetűen akar végrehajtani, ki fogja ezt végrehajtani? Vagy közvetlen, vagy magyarázó és esetleg egyéb toldalékkal is bíró közvetített parancs alapján, az örs. A szolgálatát önállóan teljesítő örsparancsnok az egyik helyen fontosnak tartja a dolgot és jó nyomozóra bízta, a másik viszont nem tudja elképzelni,

hogy az ő körletére is vonatkozhatik ilyen eset, de azért megállapítások végett kiadja az ügydarabot esetleg éppen egy olyan járőrvezetőnek, aki másnap indul az osztály székhelyére hosszabb tartózkodás végett. De bármiképpen is legyen a dolog, a kerülethez beérkező jelentések csak mozaikszerű képet adnak s ha csak egy-két kocka is hiányzik, a kép nem tökéletes. Ezért kellene a nyomozó alosztályt a kerület székhelyén felállítani, mert helyzetüknél fogva is tágabb látókörral bíró csendőrök bizonyos esetekben mint egy test volnának kiküldhetők nagyobb területre is.

Nem látszik célszerűnek, hogy a nyomozó alosztály parancsnoka a kerületnél egyben előadó tiszt is legyen. Ennek természetes következménye lenne, hogy gyakran nemcsak a saját ügyköréhez tartozó teendőket kellene elvégeznie, hanem a többi előadókat helyettesíteni, sürgősség esetén azoknak segédkezni.

A felállítandó nyomozó alakulat mint önálló „alosztály“ közvetlen a kerületi parancsnokságnak rendeltetnék alá. Feladata lenne az előzmények szerint: megfigyelés és puhatolás útján az örsöket támogatni, különleges esetekben nyomozásokat meg-ejteni, közbiztonsági statisztikát vezetni és minden olyan adatot beszerezni, illetve összegyűjteni, amelyre *közbiztonsági* szempontból a kerületi parancsnokságnak szüksége van, vagy szüksége lehet. A parancsnok feladata volna az irányítás, ellenőrzés és oktatás. A cél érdekében feltétlenül kimondandó lenne, hogy az alosztály parancsnoka és legénysége meghatározott feladatán kívül más szolgálatra igénybe nem vehető. Csak így érhetnénk el, hogy egy rókáról ne akarjunk két bőrt lehúzni, hanem csak egyet, de azt az egyet alaposan.

Az arra jogosított hatóságok és bíróságok természetesen nem adhatnának felhívásokat a nyomozó alosztálynak, mert ez csak a céltól való eltérést eredményezné.

Létszám: A parancsnok mellé beosztandó lenne 1 alhadnagy mint helyettes és 1 irnok (irodakezelő). Az alosztály állna 5 nyomozó rajból, egyenként 5, összesen tehát 25 főnyi legénységgel. Általános számítás szerint, az osztályparancsnokságok számát is tekintve, erre a létszámmra feltétlenül szükség lenne. Szükséges lenne, hogy egy raj körülbelül egy vármegye fontosabb helyein bírjon teljes helyi és személyi ismerettel. Különösen vonatkozna ez a bánya- és gyártelepekre. Az erről való gondoskodás a parancsnok feladatát képezné, a helyszínén való alkalmaztatás stb. útján.

Anyagi ellátás: Szükséges volna minden csendőrt zsebben hordható pisztollyal és kézi bilinccsel ellátni. A felszereléshez tartozna még fényképezőgép, ujjnyomat felvételhez szükséges eszközök, továbbá legalább 5 darab mellékkocsis motorkerékpár és 10 darab kerékpár. Utóbbiak a gyorsaságot és az egyéb közlekedési eszközöktől való függetlenséget biztosítanák. De más célt is szolgálhatnának. Különösen a gépjárművek elszaporodása folytán, a városokon kívül eső területeken is mindjobban előtérbe nyomul a közlekedés mikénti ellenőrzésének kérdése. A nyomozó alosztályok felállításával a cél elérését meg lehetne kísérelni, mert ha a motorkerékpáros csendőröknek a főbb útvonalakra való kivezenylése eredménnyel járna, akkor a fejleményekhez képest, vagy csak a nyomozó alosztályok

felhasználásával, vagy egyéb alakulatoknak is motorkerékpárral való ellátásával a viszonyok folytan mindig erősebbé váló kérdés megoldást nyerne.

Fentiek mindenestre csak egyéni vélemények. Több út vezet Rómába. De tényként el kell fogadnunk, hogy a változott körülmények szülte helyzetnek megfelelően haladnunk kell, mert késedelmeskedéssel önmagunk alatt vágjuk a fát.

A vízi közlekedés új rendszabályai.

A nemzetközinek nyilvánított vízi hálózat.

Irta: ÉLTHES GYULA dr.

A vízi közlekedés mikénti gyakorlására vonatkozólag nálunk sohasem voltak olyan részletes és általános jogszabályok, mint a szárazföldi közlekedésre vonatkozólag. A magyar törvényhozás részletes jogszabályokat nem alkotott a Duna és hajózható mellékvizeinek vízi közlekedéséről s ha időnként adott is ki egy-egy rendelkezést, az nem volt általános jogszabály. Ennek volt azután az a következménye, hogy a hajózást bizonyos mértékig a helyi (partikuláris) szabályrendeletek és a szokás-jog szabályozta.

A hajózás mikénti gyakorlására vonatkozólag az első egységes jogszabály az 1869. évi április hó 21-én 65. szám alatt kiadott *ideiglenes utasítás* volt, amelyet Mikó Imre gróf közlekedési miniszter adott ki. A miniszter az ideiglenes utasítással a hajózási jog gyakorlása körül tapasztalt jogbizonytalanságot akarta megszüntetni addig is, amíg a törvényhozás egységes és általános jogszabályt alkot. A miniszter saját szavai szerint, amelyet a körrendelet bevezető részében olvashatunk, az előbb említett ideiglenes utasítást azért adta ki, hogy „*általános kötelező rendszabályok hiányában a hajózás a személy- és vagyonveszélyeztetés nélkül eddigi rendezetlen állapotában ne maradjon*“.

Az ideiglenes utasítás százhuszonegy szakaszból áll és ötvennyolc év eltelte után a legutóbbi időkhöz érvényben volt, bár egyes rendelkezései hiányosak és egyébként sem felelnek meg a hajózási érdekei által támasztott mai igényeknek.

Éppen ezért a hajózási jog hiányosságait volt hivatva pótolni a hajóforgalom ellenőrzése tárgyában kiadott 1340/1924. M. E. számú rendelet, amely a hajózás támasztotta mai igényeknek megfelelt és úgy a belföldi, mint a külföldi viszonylatban közlekedő hajók ellenőrzésére, a hajókisérésre, az egészségügyi ellenőrzésre és a rendbírságolásokra vonatkozólag részletes rendelkezéseket tartalmaz.

A magyar hajózási jog mai állapotában a gyászos Trianon kellett ahhoz, hogy a Dunára és hajózható mellékfolyóira vonatkozólag végleges és nemzetközi szabályzat lépjen életbe. A trianoni békeszerződés 288. cikke ugyanis előírja azt a kötelezettséget, hogy a Duna hajózási jogára vonatkozólag nemzetközi egységes megállapodásokat kell létrehozni az érdekelt parti államoknak.

A Dunára vonatkozó és az 1921. évi július hó 23-án Párisban kelt egyezményt Magyarország az 1923. évi XIV. törvényeikkbe iktatta. A törvény XXIV. cikke szerint minden érdekelt állam saját területén törvényhozási vagy közigazgatási intézkedéssel életbelépteti a *Nemzetközi Dunabizottság*

részéről kidolgozott hajózási és rendőri szabályzatot. (Hajózási Rendszabályok, rövidítve: H. R.)

A magyar Hajózási Rendszabályok az Ulm és Braila közötti Dunaszakasza és ennek nemzetközinek nyilvánított vizeire vonatkozólag 4730/1927. M. E. szám alatt a *Budapesti Közlöny* 1927 május 31-iki 122. számában jelentek meg és most november 1-én déli 12 órakor léptek életbe.

Az 1923. XIV. törvény legfontosabb rendelkezése az I. cikk, amely szerint a *dunai hajózás a folyam egész hajózható vízfolyásán, azaz Ulm és a Fekete-tenger között, valamint a magyarországi szakasz, és pedig a Dráva Barcstól kezdve, a Tisza a Szamos torkolatától kezdve, a Maros Aradtól kezdve és az oldalsatornák vagy vízmedrek nemzetközinek nyilvánított egész vízhálózatán a teljes egyenlőség alapján minden lobogó részére szabad és nyitva áll* oly módon, hogy egyik hatalom polgárainak, javainak és lobogójának hátrányára sem szabad semmiféle megkülönböztetést tenni köztük és magának a parti államnak vagy annak az államnak polgárai, javai és lobogója között, amelynek polgárai, javai és lobogója a *legtöbb kedvezményt élvezik*.

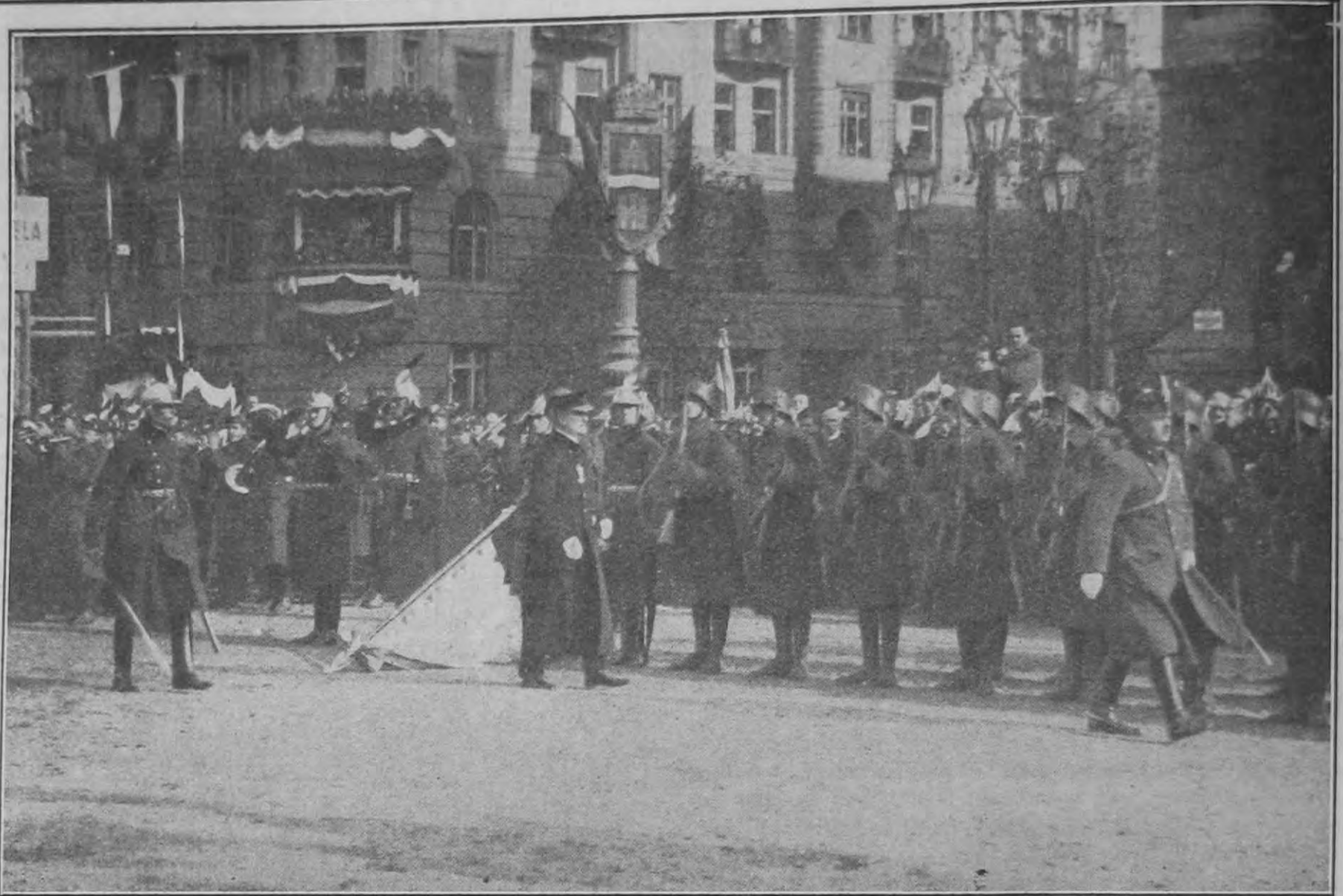
A törvény rendelkezéseket tesz a vízhálózat fentartási és javítási munkálataira. Megállapítja, hogy a fentartási folyó munkálatok költségei az illető parti államot terhelik, ha azonban e költségek tetemesen túlhaladják azt a mértéket, amit saját forgalmának szükségletei megkívánnak, kérheti a *Nemzetközi Dunabizottságtól*, hogy ezeket a költségeket közötte és a közvetlenül érdekelt parti államok között méltányosan osszák meg.

A Duna kikötőiben vagy a partjain való berakodás, vagy a kirakodás alkalmával az árukra normális magasságú vámokat vethetnek ki a parti államok, a hajók, a tutajok, az utasok és az áruk átmenő forgalma azonban a Duna nemzetközinek nyilvánított hálózatán *szabad*, ami azt is jelenti, hogy semmiféle, *egyedül az átmenet tényére alapított vám, vagy más különös illeték nem szedhető*.

A törvény intenciója az, hogy a nemzetközi Dunán az érdekelt államok között egyenlő szabadság uralkodjék és a dunai közigazgatás egyöntetűsége mindenképpen biztosítva legyen.

Fontos az életbeléptetésre vonatkozó rendelet 3. §-ának az a rendelkezése, hogy a *m. kir. miniszterium az új hajózási rendszabályokat a magyar területen levő, de a nemzetközi vízhálózatba nem tartozó folyókra, illetőleg folyószakaszokra is kiterjesztette*. Ez a rendelkezés azt jelenti, hogy az összes hajózható magyar folyókon érvényes hajózási jogot a most életbeléptetett Hajózási Rendszabályok alkotnak.

A rendszabályok rendelkezéseinek hatálya alá tartozik, tekintet nélkül a lobogóra, minden fajta hajó, úszómű és úszó munkagép, tutaj- és szálfavonat, amely a Dunán és a többi vizeken közlekedik. Ezeknek a kapitányai, vagy vezetői a rendszabályok alkalmazása céljából a parti államoknak a folyamrendészettel megbízott hatóságai által adott parancsoknak engedelmeskedni és a hatóságokat támogatni tartoznak. Kötelesek a folyamrendészettel megbízott hatóságok kívánságára magukat megnevezni, a hivatalos okiratokat felmutatni és felhívásra vallomást tenni.

Képek a Kossuth-szobor leleplezéséről: Kormányzó Úr Öfőméltósága elhalad a díszszázad arevonala előtt. (Schäffer felvétele.)

A hajók gyors felismerhetőségük céljából *nevet, számot vagy megkülönböztető jelet* kötelesek a hajófal külső oldalán viselni. A megállapított számon felül sohasem szabad utasokat a hajóra felvenni vagy a hajót a legmélyebb bemerülési vonalon túl is megterhelni.

A hivatalos okmányokban feltüntetett felszereléseknek és a mentőeszközöknek a hajón kell lenniük. Minden hajót lobogóval és lámpával kell ellátni, hogy az előírt jelzéseket éjjel-nappal megadhassa. A gőzhajókat gőzsípval vagy szirénával, a kis hajókat ködkürttel vagy trombitával kell felszerelni. Minden más hajó kürtöt, trombitát vagy emberi hangot használ.

A hajó kapitánya vagy vezetője tartozik ügyelni arra, hogy a hajózást ne akadályozza és más vízi járműnek kárt ne okozzon. E végből menetsebességüket csökkenteni, szükség esetén pedig megállani kötelesek. Szűk helyeken és kanyarulatokban az előttük haladó hajókat nem szabad túlságosan megközelíteniük.

Kettőnél több egymás mellé kötött hajóból álló csoportnak ereszkedni tilos. Két vagy több hajónak egymás mellett járni nem szabad, kivéve azt a kevés időt, amikor a másikat megelőzi.

Evezősversenyeknek (regattáknak) vagy vízi ünnepélyeknek a folyón való rendezéséhez a folyamrendészeti teendőkkal megbízott hatóságok előzetes engedélye szükséges.

Halászásra szolgáló gátnak vagy kifeszített hálónak a hajóútban való elhelyezése tilos.

Hamut, salakot, ballasztot a folyóba hányni.

csak a parttól húsz méternyire és legalább két méter mélységű vízben szabad.

A kitérésre, a megelőzésre vagy szemben találkozásra előírt jeleket szigorúan be kell tartani. Más hajók vagy a tutajok útjába menni, erős kanyarulatokban és szűk helyen kitérni tilos.

A Hajózási Rendszabályok további szakaszai részletes és határozott rendelkezéseket tesznek az éjjel vagy borus időben való hajózásra, a hangjelekre, a lámpákra, a horgonyzásra és kikötésre, az üzemképtelenségre, a sérülésekre, a fennakadás és sülyedés esetére, a tutajokra, a vízi munkálatokra, a vízepítési művekre, a veszélyes anyagokat szállító hajókra és általában a vízi közlekedés zavartalan lebonyolítására vonatkozólag.

A Hajózási Rendszabályok különleges rendelkezéseket is tesznek a budapesti szakaszra vonatkozólag. A melléklet 26. §-a szerint ugyanis abban az időben, amikor a helyi utasszállító hajók a megállapított menetrend szerint rendes szolgálatukat látják el, a fel- vagy lefelé menő gőzhajók vontatmánya — beleszámítva a vontató gőzhajót is — Budapesten a Margit-híd és a Ferenc József-híd között nem állhat több, mint hét hajóból.

A helyi utasszállító hajók rendes járatai idejében a Buda és a Margitsziget közötti Dunaágban hajóknak és tutajoknak közlekedni tilos. Ez a rendelkezés nem vonatkozik sem a kis hajókra, sem azokra a gőzhajókra, amelyeknek ebben az ágban uszályhajókat kell vinniük akár hajóvonatok összeállítására, akár áruakadási műveletek lebonyolítására végett.

Budapesten a Margithíd és a Ferenc József-híd között nem géperejű hajóknak ereszkedni tilos. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a kis hajókra, az egy útra épült hajókra, a budapesti piacokhoz árut szállító dereglyékre (csónakokra), a tutajokra, valamint azokra a hajókra, amelyek az áruakadás lebonyolítása végett a partok mentén helyüket változtatják.

A Hajózási Rendszabályok 135. §-a általában megállapítja, hogy a most megalkotott rendszabályok rendelkezéseinek és tilalmainak megszegésével elkövetett kihágásokat annak az államnak a törvényei szerint kell üldözni, amelynek területén, vagy amelynek jogszolgáltatási illetékességében azokat elkövették. A kihágás elkövetőjét az illető törvényhozás által megállapított pénzbüntetéssel kell büntetni, kivéve, ha az érvényben levő büntetőtörvények értelmében cselekménye súlyosabb büntetést von maga után. Ez azonban nem érinti azokat a polgári igényeket, amelyeket ellene kártérítés címén érvényesíteni lehet.

A most előadott általános nemzetközi rendelkezéseket a magyar minisztérium hat szakasszal egészítette ki és léptette életbe.

A 2. §-ban megismétli a Duna és hajózható mellékvizeinek előbb már megjelölt vízhalózatát, amelyre ezek a rendszabályok kiterjednek. Ide tartoznak tehát a Duna, a Tisza, a Dráva és a Maros megjelölt szakaszain kívül azok az oldalsatornák vagy vízmedrek, amelyek akár az említett folyóknál a természettől fogva hajózható szakaszok megkettőzésére vagy megjavítására, akár pedig arra szolgálnának, hogy ugyanazon vízi utak egyikének természettől fogva hajózható két szakaszát összekössék.

A minisztérium a 3. §-ban a hajózási rendszabályokat kiterjeszti a magyar területen levő, de a nemzetközi vízihálózatba nem tartozó folyókra, illetőleg folyószakaszokra is.

A 4. §. taxatív felsorolással, ami a félreértéseket kizárja, egyenként idézi a hajózási rendszabályoknak azokat a szakaszait, amelyekben foglalt rendőri rendelkezések vagy tilalmak megszegése *kihágást képez*. Az ugyanebbe a szakaszba foglalt büntető rendelkezések szerint, aki a rendszabályokban meghatározott kihágásokat elköveti, tizenöt napig terjedhető elzárással és nyolevan pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Érdekes e rendelkezésben az, hogy amíg a Nemzetközi Dunabizottság által megállapított Hajózási Rendszabályok előbb idézett 135. §-a szerint az elkövetett hajózási kihágásokat az illető állam rendőri büntető bíróságainak általában pénzbüntetéssel kell büntetniök, addig az életbeléptetésével kapcsolatban a magyar büntető rendelkezések nemesak pénzbüntetést, hanem főbüntetésképpen tizenöt napig terjedhető elzárást is írnak elő. Ennek az a magyarázata, hogy a magyar kihágási büntető törvénykönyv a súlyosabb büntetőjogi beszámítás alá eső kihágások miatt elzárásbüntetést állapít meg és ily esetben a 135. §. szerint főbüntetésképpen elzárást is lehet előírni.

Az elkövetett hajózási kihágások miatt a rendőri büntető eljárás és a bíraskodás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak (*elsőfokon a járási főszolgabíró, másodfokon az alispán*),

a m. kir. állami rendőrség működési területén pedig a m. kir. állami rendőrség hatáskörébe tartozik. *Harmadfokon minden esetben a belügyminiszter bíraskodik*. A feljelentéseket tehát a főszolgabíróhoz, illetőleg az állami rendőrség kapitányához kell megtenni.

A Hajózási Rendszabályok 4. §-a a szintén egyenként felsorolt szakaszokban megjelölt kisebbfokú mulasztásokat és rendszegéseket, amelyek kihágásnak nyilvánítva nincsenek, nyolevan pengőig terjedhető *pénzbírsággal* (nem pénzbüntetéssel) sujtják. Természetszerűleg ezekben az esetekben a rendőri büntetőeljárás szabályai alkalmazást nem nyernek és a parancsal szemben tanúsított engedetlenség esetében (H. R. 3. §.) mindaddig, amíg a kifogásolt állapot fennáll, a pénzbírságot ismételtelen is ki lehet szabni. E pénzbírságoknak kiszabása az illetékes m. kir. révkapitányságoknak (hatósági jogkörrel felruházott m. kir. révkirendeltségeknek) hatáskörébe tartozik. Egyebekben a hajóforgalom ellenőrzéséről az 1924. évi 1340. M. E. szám alatt kiadott kormányrendeletnek a rendbíróság kiszabásáról szóló rendelkezéseit (VI. Rész 48. §. 3. p., 49—60. §.) megfelelően alkalmazni kell.

A hajózási rendszabályok egy-egy hivatalos példányával minden üzemben levő magyar belvízi hajót — a hajózási rendszabályok 6. cikkében meghatározott „kis hajók” (20 tonna víznél nem szorítanak ki többet) kivételével — el kell látni. Az

Képek a Kossuth-szobor teleplezéséről: Gróf Apponyi Albert beszédet mond.

állami felügyeleti, valamint az ellenőrzéssel megbízott rendészeti közegek kívánságára a vezető köteles azt mindenkor felmutatni. Ennek a rendelkezésnek a megszegését húsz pengőig terjedhető pénzbírsággal kell büntetni.

A most ismertetett hajózási rendszabályok november elseje óta a vízi közlekedés irányadó és követendő jogszabályait alkotják. A hajózással kapcsolatos érdekeket annyira figyelembe veszik és a mai igényeket annyira kielégítik, hogy előreláthatólag hosszú időn át nem lesz szükség a hajózás újabb szabályozására.

Örsparancsnokképzés.

Irta: TOLDY ÁRPÁD százados.

A csendőrség sajátos szervei tagozódása az örsöt, a legkisebb egységet, állítja a legnagyobb feladatok elé s parancsnokát oly hatáskörrel ruházza fel, ami felöleli egész szervezetünknek csaknem összes hivatásszerű köteleit. A hatalmas organizmusnak itt lüktet a vére, ezek képezik annak érzékeny idegrendszerét, ezekben él a testület, ezek egyenként alkatrészei a testület gépezetének s képviselik egyúttal azt a tekintélyt és tiszteletet parancsoló, mindenek előtt erkölcsi, de anyagi erőt is, amely egyúttal a testület erejét is jelenti.

Új utasításunk ehhez képest oly magas piedesztálra is állítja testületünket, melyet más intézmény bizony nem vallhat sajátjának. Magasztos hivatás: örködni egy nemzet, egy állam békéje felett, biztosítani a zavartalan munkát s megőrizni annak erkölcsi és anyagi produktumait; felemelő érzés tudni, hogy egy egész nemzet szeme van rajtunk s az a nemzet bizalmával tüntet ki és szeretetével övez körül.

A nagy szervező munka — testületünk életre keltése — után a magyar csendőrlegénység, de különösen az örsparancsnokok voltak azok, akik odaadó, önzetlen munkájukkal s a hű szolgálatteljesítés ragyogó példáival megalapozták annak tekintélyét s megőrizték azt a legválságosabb időkben is napjainkig.

1882. óta nagy változásokon ment át minden; gyökeresen megváltozott a világ, nem ismerne rá társadalmunkra az, aki azóta csak most látná újra. Más lett az emberek élet- és gondolkodás-módja, a legváltozatosabban fejlődött ki a mindennapi élet, ezer meg ezer új munkakör képződött, új eszmék, új gondolatok támadtak a lelkekben; a haladás, a fejlődés, az előretörés nyugtalan szelleme űzi az emberiséget újabb és újabb tervek és célok felé, megszűnt a tétlen tespedtség, letűnt a Pató Pálok kora. A változott gazdasági helyzet, a megélhetés számtalan új forrása, az igények megszorodása átformáló hatással volt az állami gépezetre is, az állami szerveket új feladatok elé állította, ezek munkakörét kibővítette, sokoldalúvá és felelősségteljesebbé tette hivatásukat.

Nemzetünket, a magyar államot egyik sorscsapás a másik után érte. Az évezredek magyar törzs azonban erősebbnek bizonyult a pusztító vihar-nál, — megtépázva bár — új gyökereket vert s megindult ereiben újra a pezsdülő élet.

Nemzeti életünk új alapokon nyugszik most, új célok irányítják nemzeti munkánkat: menteni,

építeni, gyűjteni s visszaszerezni mindazt, amit könnyelműen eltékozoltunk. Összes rendelkezésre álló nemzeti erőink latbavetésére van szükség, hogy munkánkat siker koronázza. Oroszlánrészt jut nekünk is e munkából. A néppel közvetlenül érintkező örseink vállára nehezedik a legtöbb feladat.

A változott helyzet természetesen más embereket is követel az egyes pozíciók betöltésére, mint régente.

Új Szűt-ünk már figyelembe vette ezt és olyan követelményeket támaszt a csendőrös parancsnokkával szemben, amihez — hogy megfelelhessen — sok tanulásra, nagy tudásra, széles látó- és ismeretkörre, úgy a katonai erények, mint a csendőrszolgálat által megkövetelt különleges képességek dolgában ritka rátermettségre van szüksége.

Rámutattam röviden az imént arra az átalakulásra, ami az elmúlt évtizedekben és a közel múltban a nagyvilágban és nemzeti életünkben is végbe ment. Szükségesnek tartottam ezt azért, mert a múlt tanulságai és a jelen kérdései szabják meg a jövő munkájának irányát; ezek teremtettek új helyzeteket s állították testületünket is új perspektívák elé s készítenek bennünket oly intézkedések megtételére, amelyek az új változott viszonyokadta igényeknek megfelelnek.

Rátérek ezzel munkám eredeti tárgyára, vagyis arra, hogy miként képezzük ki azokat, akikre örseinknek vezetését nyugodtan rábízhatjuk s hogy azok megfelelhessenek mindannak a nehéz feladatnak, amit a nemzet és a testület érdeke ma követel.

Hogyan történt eddig az örsparancsnoknak alkalmas csendőrök kiválogatása és örsparancsnokká való kiképzése?

A háború előtti időkben kedvezőbbek voltak a pótlási viszonyok.

Derék magyar fiúk szívesen jöttek testületünkhöz, úgy hogy az volt az elv, hogy csak kiszolgált fiatal katonákat s lehetőleg csak volt tiszteseket vettünk fel. Tudjuk, hogy az, aki a régi hadseregben töltött katonai évei alatt mondjuk tizedesig vagy szakaszvezetőig vitte, a legideálisabb anyagot képviselte csendőrségi szempontból.

Az így felvett próbacsendőrről 4 hónapos próbacsendőriskola végeztével kikerült az örsre s ha itt ügyes, használható csendőrnek bizonyult s jól volt minősítve, már négy-öt év múlva is bekerülhetett a hathónapos altiszti tanfolyamba. Itt megtanulta az örsvezetéshez szükséges szolgálati, ügyviteli és gazdasági ismereteket, katonai kiképzésre nem kellett különös súlyt helyezni s ha a tanfolyamot jól végezte, mint II-od altiszt nyert azonnal beosztást.

Ez a rendszer az eredeti tehetségek, a legalkalmasabbak kiválasztódása szempontjából ideális volt. Hiszen az a csendőr, aki igazán szerette és ambicionálta hivatását, akiben tényleg volt rátermettség, szorgalom s munkakedv, pár év elteltével már örsparancsnok lehetett. Elérte csaknem a legmagasabb pozíciót a fiatalos munkabírás, a tetterő, a szellemi és fizikai rugalmasságának csúcspontján.

Amíg idáig jutott, sarkalta megfeszített munkára a méltánylás, az elismerés, az érvényesülésnek lehetősége s munkájának értékes gyümölcse: a közeli siker. Ha pedig elérte örsparancsnoki megbízatását, az a tudat fokozta ambícióját és munka-

Képek a Budapesten megtartott csendőrtiszti Hubertus-vadászlovaglásról: Dr. Rakovszky Iván ny. belügyminiszter a díjkiosztás után rövid beszéd keretében méltatta a lovassport jelentőségét. (Schäffer felvétele.)

kedvét, hogy igyekezete nem volt hiábavaló, hogy egyes embernek tartják előljárói, — hogy szorgalmával és tudásával vívta ki magának helyét, megelőzve kevésbé alkalmas kortársait, sőt jóval idősebbeket is. Megbecsülte magát, mert érezte, hogy csak tőle függ, hogy őt is becsüljék.

Így tartott az őrsparancsnoki helyek betöltése egészen a nagyváradai altiszti iskola felállításáig. A közéletben végbement változások éreztetvén hatásukat a csendőrségi szolgálatra is, megszorodtak az őrsök teendői s az őrsparancsnokot is nagyobb követelmények elé állították. Ezért a nagyváradai iskola kiképzési ideje már 10 hónapra tervezetett. Alig végezhetett az első tanfolyam, kitört a világháború s megakasztotta a rendszeres kiképzést, a harctérre szólítván csendőreink legjavát. Az anyagpótlás szünetelt s az új őrsparancsnokok kiválasztásánál meg kellett elégedni egy vizsgálóval, amelyre az alkalmasnak látszó jelentkezők berendeltettek.

A nagy világháború s a forradalmak lezajlása után — mondhatnám — egészen a mai napig abból élünk, ami a régi jó időkből megmaradt.

Azóta régi csendőreink közül az idősebbek és alkalmasok rövidebb tanfolyamokba kerültek s annak alapján minősítették őrsparancsnokká.

A betöltött szolgálati évek szerinti előléptetéssel egyidejűleg a törzsőrmesteri rendfokozat lett az, amellyel őrsparancsnokképző tanfolyamba kerülhetett most már a csendőr. Tehát legalább 8 évi tényleges szolgálat után és csak kivételesen előbb, ha 4 polgári osztálynál nagyobb középiskolai vég-

zettsége van, vagy pl. ha a honvédségnél már tiszt-helyettesi rendfokozata volt stb.

Az alkalmasok közül is az idősebb — a hosszabb szolgálati idővel rendelkező — részesítendő előnyben. Így tehát ma fiatal ember általában őrsparancsnoki tanfolyamba nehezen kerülhet. A kiválogatás nem az egész állományból, hanem csupán az idősebb altisztek közül történik.

Ha most már átfutunk azon az időn, amíg a mai törzsőrmesterek e rendfokozatukat elérték, mit látunk? A háború előtt szolgálták katonai éveiket, az egész háborút vagy az első vonalban, vagy mint tábori csendőrök küzdötték végig és szenvedték át annak fáradalmait és a forradalmak bizonytalan, reménytelen s éppen a csendőrökre nézve kétségbeejtő napjait. Ez hatás nélkül nem múlt el felettük, fizikumukat megtámadta, lelkileg, szellemileg kifárasztotta őket. Amikor pedig végre újra megkezdhetette hivatásának rendszeres gyakorlását — újra feltehető a tollaskalapot, a legtöbb már elérte azt a kort, amikor nyugodt otthon után vágyott és éppen ezért nagyrészt megnősültek már mai (fő-) törzsőrmestereink. A nehéz megélhetési viszonyok, új gondok a családalapítás körül, mind nem voltak alkalmasak arra, hogy teljesen hivatásának élhessen még ezután is. S közben gyorsan multak az évek. Mit látunk tehát? Azt, hogy ma az őrsparancsnokképző tanfolyam hallgatói átlag 38 éves emberek.

Nem akarok igazságtalannak látszani, éppen azokkal szemben, akik a legsúlyosabb és legválságosabb időkben állták meg helyüket testületünkben, sőt talán nem túlozok, ha azt mondom, hogy

éppen ezek voltak, akik megmentették azt; de éppen a testület jövője parancsolja azt, hogy változtassunk a rendszeren. Ráműtöttem közleményem elején, hogy igen szép, de igen súlyos feladat nehezedik esendőreinknek, különösképen pedig őrsparancsnokaink vállaira, ehhez pedig kemény, fiatal vállak kellenek.

Nézzük most már, hogy új Szut-unk mit követel meg egy jó őrsparancsnoktól és hogy honnan merítheti az a szükséges ismereteket.

Legjobb tanító a gyakorlat. Ez az elv érvényesült kezdettől fogva a csendőrségnél, mert hiszen nem az a pár hónap, ameddig a tanfolyam tartott, hanem a rátermettség és gyakorlati szolgálat gazdag tapasztalatai és az önképzés tették alkalmassá az ügyes esendőrt az őrs vezetésére.

Igaz, az élet, a tapasztalat, a gyakorlat sok mindenre megtanít, de többre nem, mint amennyit az adott helyzetek mutatnak, amit a körülmények magukkal hoznak s főként nem többre, mint amennyit az előljáróm példájából látok.

Tény az, hogy az önképzésben, a tudásban a háború előtti és a mai helyzetet tekintve, hanyatlás állott be, pedig a követelmények jóval felszaporodtak. Figyelembe kell vennünk, hogy mostani őrsparancsnokaink közül sem haladt mindegyik tudás dolgában a megváltozott viszonyokkal, sőt akadnak olyanok is, akik még abból is, amit fiatalos friss ésszel tanultak, bizony sokat elfelejtettek.

Mivel pedig az új generáció kiképzésére és oktatására elsősorban az őrsparancsnokok vannak hivatva, nem lehet megnyugtató az eredmény és nem lehet a múlttal szemben fejlődést várni akkor, ha a „tanár“ nem tud többet, mint amennyit még ő tanult 20 évvel ezelőtt, sőt ha még ebből — ami természetes — felejtett is az idők folyamán. Pedig megköveteli a természetes fejlődés, hogy minden új sarj, minden új generáció felülmulja a régit, értékesebb, tökéletesebb, külömb legyen a réginél. A stagnálás már magában kizár minden haladást, a dekadencia pedig az enyészet biztos útja.

Új Szut-unk 100. §-a gerincét adja azoknak a feladatoknak, amelyeknek egy jó őrsparancsnok meg kell, hogy feleljen.

Ha a követelményeket sorba vesszük és vizsgáljuk, hogy az egyesekhez szükséges ismereteket, hozzáértést és képesítést hol szerezheti meg az őrsparancsnok, rá fogunk jönni, hogy a gyakorlati tapasztalat és a mai őrsparancsnokképző tanfolyam ehhez legfeljebb csak akkor elegendő, ha előképzettség és szellemi képesség dolgában rendkívüli alkalmas egyének állnak rendelkezésünkre. Ilyenekkel pedig éppen az imént felhozott érvek következtetés-kép manapság már nem és még nem számolhatunk mint többséggel.

A 100. §. követelményei:

„Lankadatlan kötelességteljesítés“, „emelkedett erkölcsi felfogás, alapos csendőrségi tudás“, „biztos érzék a közbiztonsági viszonyok felismerésével szemben, kiváló nyomozási tehetség, jó emberismeret“, „nevelő-, vezető- és oktató képesség“, rendelkezék továbbá a katonai előljáró összes erényeivel, legyen tekintélye a társadalomban, katonai gyakorlati tudása legyen olymértű, amennyire a csendőrségi szolgálatban szüksége lehet.

Mindezen tulajdonságok, értékek és képességek birtokosa az eszményi őrsparancsnok.

A lankadatlan kötelességteljesítésnek és emelkedett erkölcsi felfogásnak elérésére eredeti hajlam mellett hosszas nevelésre van szükség: szellemi és fizikai frissesség fokozása és tartós megóvása, és kicsinyes emberi gyarlóságok megfigyelése és kiküszöbölése, bajtársias önzetlenségre való nevelés, az önmegtartózkodás tartós gyakorlása, feladatok pontos teljesítésének megkövetelése, vallásosság ápolása, hazaszeretet ápolása, hazánk történelmének ismerete, követendő példák a múltból, az erkölestelen és léha élet elrettentő következményeinek szem elé tárása s állandó jó példaadás: mind nélkülözhetetlen kellékei a nevelésnek; fenkölt gondolkodást csakis igazi keresztényi lelkikultúra és erős, egészséges jellemre nevelés eredményezhet.

Ha kérdezem, hogy az eddigi nevelési rendszer eléri-e mindezt, azt kell válaszolnom, hogy nem: irányt szab, de a megkezdett munkát nem fejezi be, hanem azt főként az egyénre bízza s hogy altisztjeink között mégis találunk kiválóakat, túlnyomóan egyéni érdemnek kell tekintenünk, mert ezek az alkalmas, értékes anyagból fejlődő tipikus „self-made man“-ek (önalkotta férfiak).

Az „alapos csendőrségi tudáshoz“ tartozik az összes csendőrségi utasítások, a teljes polgári és részben a katonai Btk., a B. Perrendtartás s mindazon törvények, rendeletek és szabályrendeletek ismerete, melyek akár eljárási, akár felügyeleti hatáskörébe tartoznak a csendőrségnek. Az alapos tudás megköveteli, hogy minden előadódó esetet az őrsparancsnok büntetőjogi szempontból azonnal és biztosan felismerjen s minden esetben precízen tudja, hogy a fennálló utasítások milyen eljárásra kötelezik a csendőrt. Hiányos tudás s ebből eredő tévedések a testület tekintélyét és jó hírnevét veszélyeztetik.

A közbiztonsági és belső szolgálat kezeléséhez szükséges teendők pontos ismerete alárendeltjei előtt is legjobban biztosítja az őrsparancsnok tekintélyét.

A csendőrségi ismereteket a leendő őrsparancsnok most a próbakiképzés, a gyakorlati szolgálat és az őrsparancsnokképző tanfolyam alatt sajátítja el; behatóan ezekkel azonban csak az utóbbi alkalommal foglalkozik. Szemlélő előljáróknak és az őrs fogalmazványait átvizsgáló szárnyparancsnokoknak módjukban volt a gyakorlatban eléggé tapasztalni, hogy bizony ez a tudás nem mindig elég alapos. A hibát itt is a kiképzés rövidségében látom, amihez még hozzájárul az is, hogy az önképzés tere nem tudunk ma már oly eredményeket felmutatni, mint régente; nem írom ezt a szorgalom rovására, hanem inkább a felszaporodott teendők, a szolgálat által való fokozottabb igénybevétel teszi nehezzé, szinte lehetetlenné az eredményes önképzést. Ezt újra a kiképzési rendszer változtatásával tartom pótolhatónak.

Legyen az őrsparancsnoknak „biztos érzéke a közbiztonsági viszonyok felismerésével szemben“. Ez az érzék csak abban fejlődhet ki, akinek nemcsak csendőrségi, hanem gazdag, általános tudása is van. Meg kell ismernie az ember egyéni életét és társadalmi berendezkedését; nemzetközi, nemzeti és társadalmi mozgalmak s azok rügőinek ismerete sem lehet idegen előtte. Új Szolgálati Utasításunk már külön kiemeli az „államrendészeti“ szolgálatot, mint a csendőrség elsőrendű közbiztonsági fel-

Képek a Budapesten megtartott csendőrtiszti Hubertus-vadászlovaglásról: Az első öt helyezett, balról jobbra: Komornik Lóránt őrnagy, vitéz Lászlóffy László százados, Szüle István százados, Hager Richard alezredes és Metzner Agoston főhadnagy. (Schäffer felvétele.)

adatát. Idevágó kérdésekre meg kell tanítani őrsparancsnokainkat, erre magától nem igen jön rá. Ezt eddig szinte teljesen elhanyagoltuk s megelégedtünk azzal, hogy a szárnyparancsnok szemléi alkalmával „nemzetvédelmi“ előadást tartott.

Okulva a múlt eseményein, nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy mennyire életbevágó, parancsoló követelménnyé fejlődött közbiztonsági szempontból az e kérdésekkel való állandó és beható foglalkozás. A mostani kiképzési rendszer ezirányban sem nyújt kellő biztosítékot.

Kiváló nyomozói képesség és elsőrangú emberismeretnek az alapja szintén a beható tanulás, széles látkör, a logikus gondolkodásmódra való nevelés mellett bőséges általános ismeretek: a gyakorlat pedig a tökéletesedés útja. A nyomozás oktatása eddig igen kezdetleges volt s a kriminálisztika gazdag változatainak és a bűnözők raffinaltságának útvesztőiben nem volt megbízható vezetője a nyomozó csendőrnek.

Ha visszapillantunk a bűnesetek elkövetési módjainak szellemi és technikai szempontból való rohamos fejlődésére az utolsó 40 év alatt és ezzel szembeállítjuk a csendőrségi nyomozás haladását ugyanez idő alatt, tárgyilagosan meg kell állapítanunk, hogy e téren elmaradtunk.

Rendszeresen kell tehát tanítanunk a nyomozás modern elméletét és technikáját és ismertetni kell mindazokat a segédtudományokat, melyek nélkül a képesítés nem lehet teljes.

Nevelő, oktató és vezető képesség dolgában oly magas színvonalra kell emelni az őrsparancs-

nokot, hogy alárendeltjeit a ma követelményeinek teljesen megfelelő csendőrökké legyen képes nevelni. A pedagógiai érzék s rátermettségen kívül itt is az abszolút fölényes tudás és az emelkedett erkölcsi felfogás az, amely jó eredményt biztosít.

Nevelésnél a jó példa mellett a céltudatosság, tervszerűség és következetesség a főkövetelmény. Jó képességű vezetők általi tartós kiképzés szükséges ahhoz, hogy a leendő őrsparancsnokban kikristályosodjék egy határozott karakter, hogy céltudatosan biztos utakon járhasson, ha önállóvá válik.

Oktatni az tud, akinek tudása biztos és megtanulta az oktatás módját: ért ahhoz, hogy hallgatóinak felfogó, értelmi képességéhez mértén szabja meg az előadás menetét s tudjon kérdéseket úgy megmagyarázni, hogy az oktatandó azzal teljesen tisztában legyen.

Az őrsparancsnokképző tanfolyamon rendszeresen tanítani kell erre a hallgatókat s aki oktatni nem tud, nem lehet őrsparancsnok: lévén ez egyike a legnagyobb és legkárosabb fogyatéknak.

A katonai erények, mint a vitézség, hűség, erkölcsösség, igazságosság, bajtársiasság mind oly értékek, melyek szintén csak hosszas, céltudatos nevelés által válhatnak megingathatatlanul a csendőr sajátjává.

Érezzük, hogy előtérbe nyomul az idő kérdése s lényeges az eredménynél, hogy ebből mennyi állt rendelkezésünkre. Vesztett háború és a forradalmak után kétszeresen fontos, hogy e tekintetben jobbat, de legalább is azt a sokat emlegetett jó

békebeli" nívót elérjük. Erre törekedjék tehát a nevelés s az erre szentelt idő — ha még oly soknak látszik is — nem lesz hiábavaló és gazdag gyümölcsöt ígér.

Megkívánja új Szut-unk — igen helyesen — azt is, hogy legyen az őrsparancsnoknak (csendőrnek) tekintélye működési körletének társadalmában.

Merőben téves az a hit, hogy ha félnek a csendőrtől, akkor annak már megvan a tekintélye is! Nem. Akinek tekintélye van, azt tisztelik, becsülik, szeretik. Az őrsparancsnokot általános tudása, fenkölt gondolkodásmódja, magas erkölcsi felfogása, igazságossága, férfias erélye, jó modora, kifogástalan megjelenése és példás magánélete fogják erre érdemessé tenni.

Figyelembe kell venni itt is a gyökeresen megváltozott viszonyokat: a régi magyar kisgazda ma már nem az, aki volt. Azok, akik régen falujokon túl nem igen kerültek, ma világotlátott emberek: a háború megismertette velük csaknem egész Európát, sokat láttak, sokat hallottak s mindebből igen sokat tanultak is. (Falusi utcáskon álló kisgazdákat hallottam a napokban, amint az angol Rothermere lord akciójáról élénken vitatkoztak.) A haladás, a fejlődés ellenállhatatlan szele végigfújta már a nagy magyar Alföldet is: a maradi, a konzervatív magyar, aki megismerte a háború révén a külföldet, ma már változtatni akar a régi tétlen meddőségen s rohamos léptekkel indultak fejlődésnek alföldi helységeink; a villany, telefon, rádió, repülőgép s a modern technika nagyszerű vívmányai már mind ismert valóságok a nép legszélesebb rétegeiben.

Csendőreinknek feladata népünknek nevelése is; úgy szerepeltek régen őrsük az elhagyatott vidékeinken, mint a kultúra terjesztői. E szerepünket továbbra is meg kell őriznünk; küldjünk tehát olyan őrsparancsnokokat (csendőröket) az őrsökre, akik e nagyszerű hivatásnak a jövőben is megtudnak majd felelni.

Ezzel megint eljutottam ahhoz a megállapításhoz, hogy itt pótolni való van.

Katonai gyakorlati ismeretek elsajátítására a mostani kiképzési rendszerünk teljesen megfelelő.

Nagyjában sorakoztattam fel itt mindazt, amire az új Szut. követelményeinek megfelelően ki kell képezni és meg kell tanítani új őrsparancsnokainkat, de talán sikerült — vélem — ezzel a kevéssel is elegendő bizonyítékát szolgáltatnom azon meggyőződéseim helyességének, hogy az őrsparancsnokképzés ma már égetően aktuális kérdéssé nyomult előtérbe és hogy itt az ideje, hogy e probléma beható vizsgálat tárgyát képezze és azzal legkomolyabban foglalkozzunk. S merem ennek szükségét hangsúlyozni annál is inkább, mert régi embereink sora már erősen ritkul és néhány év kérdése csupán, hogy az új generáció kerül helyükre s ezekre a jövő — minden valószínűség szerint — még súlyosabb feladatokat fog róni: felkészültségüknek tehát alaposabbnak, teljesítőképeségüknek pedig fokozottabbnak kell lenni, hogy előbbre vigyék testületünket a haladás fényes útján.

Milyen legyen tehát a Szut. általam elképzelt új őrsparancsnoka?

A honvédség felismerve azt a nagy erkölcsi erőt, amit egy hadsereg jó altisztikara képvisel,

különös gonddal válogatja meg altiszti sarjadékát és már gyermekkortól neveli ezeket választott hivatásuknak. A megoldás nem lehet azonban a csendőrségnél ugyanez. Mi olyan altisztképző iskolát, mint a jutasi, nem állíthatunk fel, mert nekünk mégis idősebb emberekre van szükségünk. A honvédség szervezeténél fogva nem oszlik rendes körülmények között oly kis egységekre, ahol az tartósan csak altiszti parancsnoknak volna alárendelve és oly nagy felelősség nem hárul az altisztre, mint nálunk. Ott az iskolát végzett fiatal altiszt csapatköteléken belül állandóan tisztii irányítás és felügyelet mellett marad, önállóvá csak a harc adódó mozzanatai teszik rendesen rövidebb időre. Nálunk ezzel szemben az őrsparancsnok nagy felelősséggel járó hivatását teljesen önállóan teljesíti és csak időközi ellenőrzéseknek van alávetve az előljárói szemlék útján. Nekünk tehát nemcsak képzett, de meglett, komoly férfiakra van szükségünk.

A felhozott érvek konkluziója csak ez lehet: válasszuk ki a próbacsendőriskolát végzett s őrsön legalább két évet szolgált és öthónapos járőrvezetői tanfolyamot hallgatott fiatal csendőreink közül azokat, akik szellemi, erkölcsi és fizikai tekintetben a legjobbak és ezeket neveljük tervszerű, céltudatos munkával egyenesen őrsparancsnokokká.

Létesítsünk állandó őrsparancsnokképző iskolát és állapítsuk meg a kiképzési időt 3 esztendőben. Az iskola hallgatói legalább csendőrfokozattól kezdve bármily rendfokozatúak lehetnek addig, amíg teljesen át nem térhetünk arra, hogy csak a csendőri rendfokozatból tápláljuk az iskolát. Ezzel azt vélem kiküszöbölni, hogy az életbelépés alkalmával már magasabb rendfokozatúakon sérelem ne essék.

Csak önként jelentkező nőtlen hallgatók vétesenek fel, kivételes engedéllyel azonban különösen alkalmas nők is addig, amíg a teljes áttérést elérjük.

Hozzávetőleges számítás szerint, kereken 1400 őrsparancsnoki képesítéssel bíró altisztre van szüksége testületünknek. Ha tehát az általam tervezett rendszert megvalósítanánk, 15 évben lehetne megállapítani azt az időt, melynek leteltével az újonnan nevelt generáció az összes pozícióit elfoglalná. Ebből 3 év az iskolai tanulmány ideje, 1 év próbaszolgálat. Évfolyamonként 100 hallgatót kellene felvenni, így az első évfolyam kikerülésétől számított 13 év alatt, hozzászámítva még a megmaradt régi őrsparancsnokokat, kb. elérnénk a megkívánt létszámot. Az évfolyamok létszámának további megállapítását a tapasztalt évi fogyatéknak megfelelően kellene megállapítani, ami nézetem szerint átlagban kb. 60—80 lehet.

Az őrsparancsnokképző iskolát végzett altisztek lehetőleg tisztii állomáshelyen teljesített 1 évi ideiglenes őrsparancsnoki szolgálat után lennének mint ilyenek véglegesíthetők.

Azok, akik az iskola elvégzésére nem alkalmasak, törzsőrmesteri rendfokozatig léphetnek elő, míg az őrsparancsnoki képesítéssel bírók minőségük szerint alhadnagyig.

Az iskolát jó eredménnyel végzett hallgatók őrmester, címzetes törzsőrmester, a jelesek pedig valóságos törzsőrmester-rendfokozatot s mindketten megkülönböztető jelvényt nyernének. Az őrsparancsnoki kezdő rendfokozat a törzsőrmesteri

Képek a ceglédi Hubertus-vadászlovaglásról: Száhlender Béla altábornagy, a m. kir. esendőrség felügyelője is részt vett a vadászlovaglásban.

lenne és a tiszthelyettesivel záródna. Szakaszparancsnok elvileg maradna tovább is az alhadnagy, mely rendfokozatot csak egy hathónapos — kizárólag csak a szakaszparancsnoki teendők el-sajátítását célzó — tanfolyam sikeres elvégzésével lehetne elnyerni.

Ha összeszámítom tervem eredményeként az időt, amely alatt egy derék próbacsendőrből őrsparancsnok lehet, a következőket kapom: 2 év próbacsendőriskola, 2 év őrsön való szolgálat, ebből 5 hónap járőrvezetői tanfolyam, 3 év őrsparancsnokképző iskola és 1 év őrsparancsnoki ideiglenes megbízás. Összesen tehát 8 év alatt, vagyis már 28—30 éves korára elérheti a rátermett esendőr hivatásával járó legszebb pozícióját és testületünknek valóban képzett, tetterős, minden tekintetben hivatásuk magaslatán álló fiatal őrsparancsnokai lesznek.

Foglalkozzunk az eszmével, és hogyha élet-erős, fejlődjön határozott tervvé, verjen erős gyökereket a köztudatba, csiszolódják a hozzászólások és kritikák tisztító munkája által s induljon el a megvalósulás útja felé.

Lehet, hogy túlzásokba estem néhol s hogy tévedek talán megállapításaimban s éppen ezért kérem olvasóimat, szenteljenek figyelmet soraimnak s ha rámutatnak tévedéseimre, szívesen veszem.

Sokban csalatkozik az, aki sokat próbált s többször hibázik az, aki ébren van, mint aki alszik.

Széchenyi.

Támpontok a csatárképzéshez.

Irta: ÜREGDY-NAGY LÁSZLÓ százados.

(Befejező közlemény.)

Hogy a harc tényleg megsemmisítő legyen a járőrre nézve, annak alapfeltétele a meglepés. Ezt viszont csak akkor érjük el, ha mi hamarabb vesszük észre az ellenséget, mint ő minket és ha ennek alapján a meglepés érdekében az előkészületeket idejekorán megtesszük. Ezért szükséges az, hogy a rajnál legyenek olyan emberek, akiknek más dolguk nincs, mint az előterepnek szakadatlan szemmel tartása. Ezek az emberek a figyelők, vagyis a raj szemei.

A riadó arra szolgál, hogy ezzel a rajparancsnok embereit egy szempillantás alatt harcra kész állapotba helyezze. Láttuk a gyakorlatnál, hogy a rajparancsnok riadó figyelmeztetőjére a csatárok azonnal abba hagyták a munkát, mindenik tüzelőállást foglalt és várt a további parancsra, mely ezúttal a tüzzel való rajtaütésre szólt.

Harmadik kép. Egy raj biztosított menetben a fészek helyére megérkezik. A rajparancsnok állítson ki figyelőket és adjon parancsot a védőállás elfoglalására. Miután megvizsgálta a tüzelőállások helyességét, állapíttasson és jelöltessen meg az előterepen távolságokat.

Kesserű és Barna honvédek a kavicsgödörben figyelők. Kesserű honvéd figyel a vasuti sínektől a gémes kútig, Barna honvéd az útkaparóháztól a patakig. Mindketten a légi megfigyelést is ellájtják.

Védelem! A kavicsgödörtől jobbra és balra 35 méteres csatárlánc. Kézigránátosok a kavicsgödörben, Puskagránátos a csatárlánc balszárnyán helyezkedjék el úgy, hogy a fa csoportba és az útra hatni tudjon.

Édes honvéd becsülje meg a bal szomszéd fészek mögötti sövény, a fa csoport, az útkaparóház, a szalmakazal és az egyedi álló fa távolságát.

Kiss honvéd leméri lépéssel a fa csoport és az útkaparóház, Nagy honvéd a szalmakazal és a gémes-

kút, Széles honvéd az egyedül álló fa és azon keresztül a patak távolságát.

(Miután Kiss honvéd jelentette, hogy a távolság mekkora) Kiss és Édes honvédek sást hoznak a patak

25. ábra.

partjáról és az állás közepe előtt 100 méterre egy, az állás két szélé előtt 200 méterre kettő sáscsomót helyeznek el úgy, hogy az az ellenség felől észrevehető ne legyen. A sáscsomók, valamint az egyedül álló fa innenső oldalát mésszel bekenik.

(A parancs hiányos! Csak a távolságok megállapítására és megjelölésére vonatkozik. Kissé túlzott, hogy a munka annál szembeötlőbb legyen. Egy raj területén ilyen sok megjelölés és mérés nem fordul elő.)

Oktatás. Már eddig is láthattuk, hogy a védőállás berendezéséhez sok és különféle intézkedés szükséges. Ezek közül egyike a legfontosabbaknak a távolságok megállapítása. Minél több távolságot ismerünk az előterepen, annál nehezebbé tesszük a támadást, annál több veszteséget okozhatunk az ellenségnek, mert bármelyik ismert távolságon jelenik meg, azonnal pusztító tűz alá tudjuk venni. Ha közelebb küzdi magát, akkor is lemért, biztosan párszázható távolságokba esik. Ha állásunk előtt kis távolságon nem volnának alkalmas tereptárgyak a távolság pontos megállapításához, ilyeneket a rajparancsnok csináltat, mint jelen esetben a sáskévéket. Hogy ezek a kis távolságon belül eső távolságok feltűnőek és így könnyen megcélózhatók legyenek, meg kell jelölni, így aztán a pontlövéshez segédcélpontunk is van. Nehogy azonban az ellenség idő előtt észrevegye és eltávolíthassa ezeket a megjelöléseket, ügyelnünk kell arra, hogy az ellenség felől rejtve legyenek.

A védőállás egyik óriási előnye ebben az azonnali és állandó hatásos tűzben rejlik, mert ez teszi lehetővé, hogy az ellenséget még állásaink előtt összeroppantsuk.

A távolságokat megállapíthatjuk becslés, lelépés és ha van távmérőnk, mérés által. Ha kétféle módot alkalmazunk a távolságok megállapítására, akkor az egyiket ellenőrizni tudjuk a másik módszerrel és biztos távolságokat kapunk. Amint a gyakorlatnál láttuk, a rajparancsnok a becsültetett távolságokat le is mérte, hogy a tévedéseket javítani tudja, bár ez neki az állás berendezésében akkor idővesztést jelentett. Az itt vesztett időt azonban az ellenség megjelenésekor, a legpusztítóbb hatásúra fokozható tűzzel bőven behozza, ha a távolságok megállapítása miatt az állással nem is készült volna el tökéletesen.

Negyedik kép. A raj fészke helyén egy lövésztechnő, egy lövészgödör, ülő lövész és egy lövészgödör álló lö-

26. ábra.

vész számára elő legyen készítve. A raj többi emberei néhány hasonló, félig kész fedezéken dolgoznak.

Oktatás: A védelmi állás legnagyobb erőssége azonban mégis csak a fedezék. A fedezék készítésének mód-

ját — ellenséges tűzben — a gyalogsági ásó használatánál tárgyaltuk. Ha az ellenség behatásával nem kell számolnunk, akkor mindenki úgy ássa ki a fedezéket, ahogy leggyorsabban és legjobban tudja. Ügyelni csak arra kell, hogy minden pillanatban tüzelni tudjunk belőle. De védelemben nem elégedhetünk meg lövésztechnők készítésével, hanem ellenállóbb, mélyebb és egyúttal olyan fedezékeket kell kiásni, amelyekből a lehető legkényelmesebben tüzelhetünk. Ezek a lövészgödörök. Kétféle lövészgödört ismerünk: térdelő, vagy ülő és álló lövészek számára szolgálót.

Mindkettőt ugyanazon elvek szerint készítjük, mint a lövésztechnőt. A lövészgödörnek az ellenség felé eső oldala minél meredekebb legyen, mert így egyrészt a puska kényelmes használatát engedi meg, másrészt biztosabban véd az ellenséges tűzhatás ellen. Miután a térdelő lövész számára szolgáló lövészgödör kényelmetlen, mindig álló lövész számára szolgáló lövészgödör kiásására törekszünk.

Ötödik kép. A raj az álló lövészek számára kiásott lövészgödörnél a legegyszerűbb óvóhelyek elkészítéséhez kezd.

Oktatás: Sohasem tudjuk előre meghatározni, hogy egy védőállásban meddig kell maradnunk. Az idő viszontagságai sokszor még jobban megviselik a csatárt, mint maga a harc. Ez ellen tehát védekezniünk kell valahogyan, miután a csatárnak állandóan helyén kell lennie, hogy az ellenséges támadást bármikor ki tudja védeni. Védekezésünk is ennek megfelelő, egyszerű kell, hogy legyen és abból áll, hogy a lövészgödörnek az ellenség felé eső oldalába úgynevezett óvóhelyeket ásunk. Az óvóhelyek tehát arra valók, hogy a csatárok harc-szünetekben, a harc fáradalmait kipihenhessék s e nyugalom alatt esőtől, vihartól, egyszóval az idő viszontagságaitól védve legyenek.

E pihenés alatt — ép úgy, mint most — a figyelők tovább teljesítik szolgálatukat.

Az embereket úgy az állás berendezésénél, mint a figyelésnél meghatározott időközökben felváltjuk, nehogy kimerüljenek.

Minden csatár maga kell, hogy berendezze védőállását, ami természetesen a fedezék kiásását is jelenti. Egy rajnak szóló ilyen fedezékesoportot fészkeknek nevezünk.

Hatodik kép. Egy berendezett, vagy kitűzött állás előtt, az állással párhuzamosan magas, nem rejtett és az állás előtt 25–30 méterre két sor tuskédrót-akadály van telepítve. A távolság a külső drótsorra vonatkozik.

Hetedik kép. Egy fészke előtt buktató drót-akadályt telepítünk. Az akadály helyesen legyen felépítve, tehát rejtve, az állásból hosszantozható és attól 40–50 m. távolságra legyen.

Oktatás: Ha a védelemből eddig tanultakat pontosan végrehajtjuk, a saját tűzhatásunk fokozásához a legfőbb előkészületet megtettük, sőt az ellenség tűzhatását is a legkisebbre csökkentettük. De a saját tűzhatásunk emeléséhez még hathatós segítséget kapunk az akadályokban. Ha ezeket ügyesen és okosan használjuk fel, tűzhatásunkat a legpusztítóbb mértékig fokozhatjuk. Most már kérdés, hogy miképpen készítjük az akadályokat, hogy azok valóban olyan hasznosak legyenek tűzünk szempontjából, mint a hogyan azt az előbb mondottak szerint tőlük megkívánjuk, vagyis, hogy ezek előtt az ellenséget tényleg megsemmisíthessük.

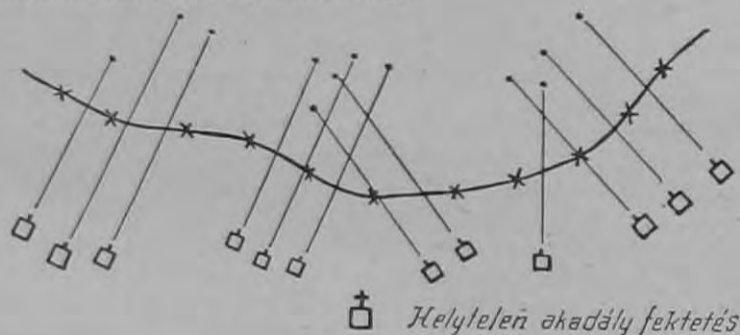
Első feltétel, hogy az akadályok jól legyenek rejtve, mert a magas, leplezetlenül álló akadályokat az ellenség már messziről felfedezheti s így ha állásunk kiváló rejtésével, annak egyébkénti felfedezését meg is nehezítettük, eláruljuk azokat a rossz akadályokkal.

Ha megpróbáljuk a drótkerítés külső széléről kézigránátot dobni az állásba, azt látjuk, hogy az könnyen megy. Az akadály tehát nem lehet jó, mert az ellenség éppen úgy be tudja dobni fedezékeinkbe kézigránátjait, mint ahogy most mi bedobtuk. Ellenben a buktató drót-akadályok széléről nem lehet a kézigránátot az állásba hajítani, ami azt jelenti, hogy az akadály jó.

Az ellenség akadályainkat első sorban nagy tömegű tüzérségi tűzzel igyekszik hasznavehetetlenné tenni, mert ez az akadályok elpusztításának legkönnyebb módja és a legkevesebb veszteséggel jár. Ha az akadályok párhuzamosak az állással, a rájuk zúdított tüzérségi tömegűz a csatárok között is nagy veszteségeket okozhat. Ezért az akadályokat nem szabad így építe-

nünk. Azonfelül a párhuzamos akadályok a fészek fedezését is nagyban elősegítik.

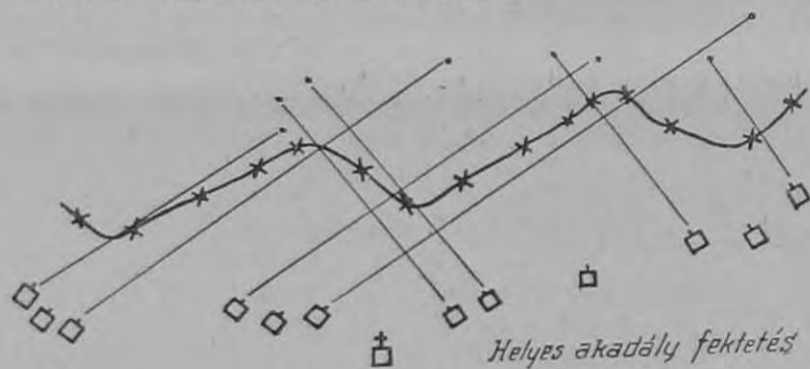
Talán a legfontosabb követelményünk a jól telepített akadályokkal szemben, hogy azokat oldalozó tűzben tudjuk tartani. Az olyan akadály, amelyet nem tudunk tűz alatt tartani, semmit sem ér, mert az ellenség könnyen eltávolíthatja. Az az akadály, amelyre merőlegesen tudunk csak löni, az ellenség mozgását megnehezíti ugyan, de meg nem akasztja. Alapvető fontosságú tehát, hogy az állásaink elé vont akadályokat a leghatásosabb oldaltűzben tartsuk, mert nem is akadály az, ami tulajdonképpen az ellenséget megállítja, hanem a tűz. Ha az ellenség az oldalozó tűzünkben akad meg, megsemmisítése biztos. Ebben áll az akadályok harci jelentősége.

27. ábra.

A helyesen készített akadályokra nézve tehát szabály:

- rejtve legyen, hogy az ellenség ne vegye észre és hogy ne árulja el állásainkat.
- ne legyen párhuzamos az állással, mert ezzel egyrészt ugyancsak árulója lesz az állásainknak, másrészt az akadályok szétrombolására számít tűzéri tüzbe az állásunk is bele esik.
- ne legyen olyan közel az állásokhoz, hogy külső széléről az ellenség kézigránátjait bedobhassa,
- oldalozó tűzünkben álljon.

28. ábra.

B) Az állás berendezése ellenséges tűzben.

Ellenséges megfigyelésben, vagy tűzhatásban majdnem ugyanabban a helyzetben vagyunk, mint támadásnál. Az előny jóformán csak abban áll, hogy nem kell mozognunk. Munkánk eredményessége nagyban függ a tökéletes rejtőzéstől, erre tehát fordítsunk nagy gondot. Így is a munkálatok nagyobb részét éjjel végezzük, mikor is ezt a gyengébb ellenséges hatás lehetővé teszi.

Az állás kiépítésének a sorrendje ugyanaz, mint I. alatt.

C) Az ellenséges támadás kivédése.

A védelemnek minden esetben feltétlenül betartandó szabálya az, hogy a védőállásból visszamenni csak parancsra szabad. A védelmi állásban levő csatár vagy gyász, vagy meghal. Aki parancs nélkül elhagyja az állásokat, az gyáva, a gyávaság pedig a katona legnagyobb bűne, azért halállal is büntetik.

Különböző a csatárok kötelessége, ha a védőállásnak az ellenség felé eső legközelebbi részét, az úgynevezett főellenállási vonalat védik, vagy pedig a vonal mögött a védelmi állásunk mélységi övében tartózkodnak.

Kérdés, milyen magatartást tanúsítson a csatár, ha a főellenállási vonalban van:

- Ellenséges tűzéri megsemmisítő tűzben,
- miként használja fel a puskát,
- a roham elhárítása alkalmával,

d) ha az ellenség rajta túlhaladt volna?

A mélységi övben elhelyezett csatár az itt mondotakon kívül még a következő helyzetekbe juthat:

- az elől levő fészek között hézagtűz kell adnia,
- a betört ellenséget meg kell állítania tűzzel,
- a betört ellenséget a védőállásból ellenlökéssel kell kivennie.

Miután sem a valóságban, sem az oktatásnál a csatár e tevékenységei nem határolhatók el, ilyen élesen a képek is összevontak lesznek.

Első kép. A megszállott fészekre a gyakorlatvezető közlése szerint ellenséges tűzéri tűz nehezedik. A rajparancsnok figyelőket hagyva kint, a raj többi embereinek parancsot ad az óvóhelyeken való fedezésre.

Oktatás: Az ellenség, mielőtt állásunkba betörne, igyekszik a védőcsapatokat tűzéri tömegtűzével erőlköcsileg annyira megrendíteni és nekik olyan súlyos veszteségeket okozni, hogy csatárainak a kézitusában minél kevesebb dolguk akadjon.

Nem volna értelme annak, hogy a védők e nehéz tűzéri tűz alatt az állásban maradjanak, mert csak ok nélküli veszteségeket szenvednének. A védők inkább védekeznie kell az ellenség hatása ellen azzal, hogy a csatárokat az óvóhelyekre vonja. Ezzel a veszteségeket is csökkenti, mert a csatárok a tűz ellen védve vannak.

A figyelők természetesen ilyenkor is kint maradnak, hogy az ellenséges gyalogságot szemmel tartsák és idejekorán tudjanak jelt adni az állás megszállására.

Második kép. A gyakorlatvezető közli a figyelőkkel a tűzéri tűz hátraugrását. A terepen is jelölje meg azt a vonalat, amelyre az álláshoz legközelebb eső lövedékek becsapódnak.

A figyelők riadót jeleznek, a csatárok az állást azonnal megszállják.

Oktatás: Amikor a támadó ellenség azt gondolja, hogy tűzéri tűzével akadályainkat megsemmisítette, fedezékeinket szétrombolta és minket védőket annyira meggyengített, hogy a rohama sikerrel kecsegtet, a tűzéri tűzét megnyújtja és állásaink mögé helyezi. Erre kényszerítve van azért, mert különben a gyalogsága — a saját tűzéri tűzétől — nem tudna rohmozni, de másrészt el akarja zárni a mélységi övben levő csatárainkat attól, hogy azok nekünk segítségünkre jöhessenek.

Figyelőink azonban szemmel tartják az ellenséget és a riadóval értesítik az óvóhelyen levő csatárokat arról, hogy az ellenség rohamra készül. Hogy mikor kell megszállani az állásokat, arra tehát a figyelőknek a tűzéri tűz hátraugrása ad támpontot.

Harmadik kép. Jelzők kis távolságon annyira mutatassák magukat, hogy a bemutató raj figyelői éppen észrevegyék őket.

A figyelők riadót jeleznek, a raj a fészket megszállja.

Oktatás: Az ellenség nem mindig készíti elő támadását tűzéri tűzzel, hanem megpróbálkozik azzal is, hogy minket meglepve, érjen el sikert. A tűzéri tűz hátraugrása éppen ezért nem lehet egyedüli és biztos támpont az állások megszállására, mert, amint látjuk, könnyen érhetne meglepetés. Ezért minden körülmények között betartandó szabály az, hogy tekintet nélkül arra, hogy tűzéri tűz van-e, vagy nincsen, ha az ellenség 400 méterre megközelített, az állásokat meg kell szállanunk. Az állásnak ily korán történő megszállásával egyrészt elérjük azt, hogy nem érhet meglepetés, másrészt van időnk az ellenséges gyalogsággal szemben fegyvereinket kihasználni s ezáltal gyengíteni annyira, hogy a kézitusában fölényesen vehessük fel a harcot.

Negyedik kép. A megszállott fészekben csak a figyelők vannak kint, a raj többi emberei az óvóhelyeken fedezik magukat. A gyakorlatvezető közlése szerint a fészekre szokatlanul nehéz tűzéri tűz nehezedik. A gyakorlatvezető (mint szakaszparancsnok) parancsot ad a raj parancsnokának, hogy a terepen egy általa meghatározott helyre a tűz alól vonja ki a rajt. Az új állás, miután iskolapéldát mutatunk be, olyan helyen legyen, hogy beilleszkedjen a védő állásrendszerbe és a raj fészektől fedve legyen megközelíthető.

A rajparancsnok megparancsolja az új állásba egyenként való gyülekezést. Elsőnek megy ő, utolsónak a rajparancsnokhelyettes. Az állásváltásnál nem

szabad a mozgásnak az ellenség felől látszania, tehát minden csatár fekve, a fedező vonal mögé kúszik, ahonnan az új álláshoz vezető út fedve tehető meg.

Oktatás: Ha az állásra nehezede tűzérési tűz olyan erős, hogy ellene az övőhelyek nem védenek és az állásban való kitartás a csatárok biztos megsemmisülésével járna, a szakaszparancsnok engedélyével a raj a tűzérési tűz elől előre, vagy oldalt kitérhet. *Hátrafelé soha.* Végrehajtása ugyanúgy történik, mint az előre gyülekezés. Nagyon fontos ennél az állásváltoztatásnál, hogy az az ellenség szeme elől tökéletesen rejtve maradjon, különben nem érünk célt, mert ha az új állásunkban felfedez az ellenség, ugyanott vagyunk, mintha eredeti állásunkban kitartottunk volna.

Ötödik kép. A kis távolságon feltűnt jelzők támadnak a főellenállási övben levő rajra. A rajparancsnok tűzparancsot ad. A mélységi övben elhelyezett rajparancsnok hézagtüzre szintén.

A jelzők a fészek oldalába beszivárognak, rohamra indulnak. Ennek elhárításában a bemutató raj csatárai puskájukat, puskagránát modellt s ha az ellenség dobó távolságra ért, kézi gránát modelljeiket használják. Ha kézigéppuska vagy golyószóró van a rajnál, a bemutatás annál jobban kidomborodik.

A gyakorlatvezető a jelzőket közvetlenül az állás előtt helyezze harcon kívül, mire a felbomlott rajra a bemutató raj parancsnoka csatártűzet vezényel.

Oktatás: A fészek megszállása után a közeledő ellenséges gyalogságot tűzzel kell leküzdenünk. Már a támadásnál megbeszéltük, hogy a legveszedelmesebb célokra kell tüzelnünk. Most már az a kérdés, melyek a legveszedelmesebb célok reánk, védőkre nézve? Bizonyára azok, melyek legközelebb jutottak hozzánk, mert ezeknek kell legkevesebb utat megtenniük ahhoz, hogy a védőállásunkba bejussanak. Már most akár szemben közelítik meg a fészket, akár két fészek között az oldalunkba szivárognak be, mindenképen legközelebb vannak a betöréshez. Ha tehát az ellenséget a főellenállási vonalunk előtt akarjuk megállítani, illetve leküzdeni, akkor ezekre kell tüzelnünk.

Amint az ellenség rohamtávolságra ért, a roham elhárítására a csatárok összes fegyvereiket használják fel. Minél nagyobb ugyanis közvetlenül a kézitusára előtt a raj fegyvereinek hatása, annál könnyebb dolga lesz a rajnak a kézitusában, sőt a rohamot meg is akaszthatja úgy, hogy kézitusára nem is kerül sor.

A főellenállási vonalban elhelyezett csatárokat e kétségtelenül nehéz küzdelmükben a mélységi övben elhelyezett csatárok támogatják hézagtüzzel.

Láttuk, hogy az ellenség nem arcban támadta meg a főellenállási vonalban levő fészket, hanem az érzékenyebb oldalába támadott. De ugyanakkor az ellenség is kénytelen volt oldalát mutatni a mélységi övben elhelyezett fészeknek, melyek a hézagtüzzükkel nagyban segítettek a főellenállási vonalában levő csatároknak a roham elhárításában.

Hatodik kép. Két főellenállási vonalbeli és egy mélységi övbeli fészek jelző. A jelzők egyik fészek ellen rohamot hajtanak végre. A gyakorlatvezető a fészekbeli rajt harcon kívül helyezi, míg a jelzők tovább küzdik magukat előre. A vonalban levő másik bemutató raj, miután jelzők vele szemben is vannak, azokra tüzel és az ellenség betörése dacára is kitar.

A roham után a mélységi öv egyik jelzett raja úgy hajt végre ellenlökést, hogy abban a pillanatban érjen oda a leküzdött fészekhez, mikor a gyakorlatvezető a fészek csatárait éppen harcon kívül helyezte. Most a támadó rajt kell harcon kívül helyezni s az ellenlökemző raj csatártűzet nyitva, rendezkedjen be a fészekben.

Oktatás: A védekezés egyik sarkalatos elve, hogy ha az ellenség betör a szomszédnál, sőt esetleg még túl is halad rajtunk, a védőállásban ki kell tartanunk. A legreménytelenebbnek látszó helyzetekben is helyünkön kell maradni és tovább folytatni a védekezést, mert mindig jöhet ellenlökés, amely segít rajtunk. Az ellenlökemző rajoknak pedig annál könnyebb a dolguk, minél több raj maradt a helyén, mert ezek a megmaradt fészek vagy egyes csatárok sok ellenséges erőt kötnek le.

A mélységi övben elhelyezett csatárok azonnal ellenlökésre indultak, amint láthatóvá vált, hogy a megtámadott fészek a támadókkal szemben nem bírja a védőállást megtartani. Ha az ellenlökés helyes idő-

pontban indul meg, vagyis amikor még a betört ellenség új helyzetében nem tudott tájékozódni, a legtöbb esetben meg is hozza a fészek visszaszerzését.

Ilyenkor, mikor parancsolni nincsen idő, a csatárok kövessék a rajparancsnok példáját.

Ha az ellenlökés sikerül, a visszafoglalt fészekben azonnal be kell rendezkedni újból védelemre és a hátráló ellenséget tűzzel kell üldözni.

D) Védekezés különleges harceszközökkel szemben.

A különleges harceszközök működését, hatását és harcászati alkalmazását mines módunkban bemutatni az ujoncoknak. Miután pedig kezelésük amúgy is különleges kiképzést igényel, e harceszközökkel bővebben nem foglalkozhatunk.

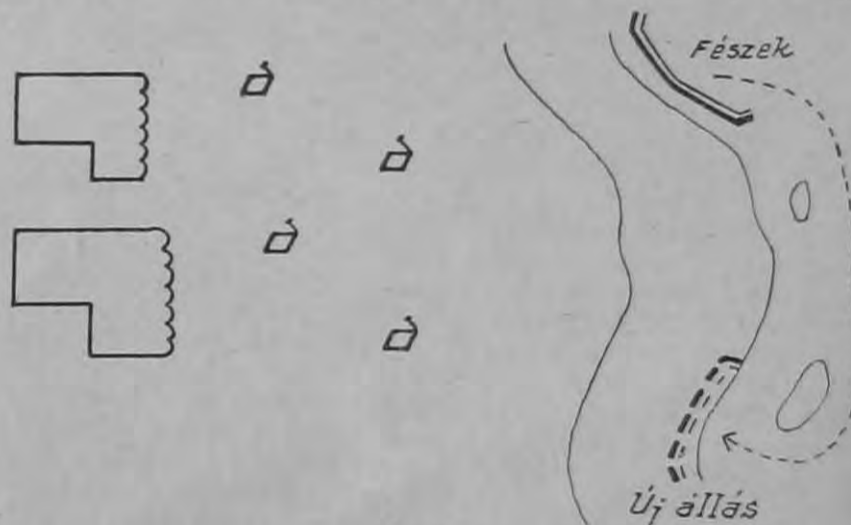
Neveljük reá az embereket, helyesebben a kiképzés alatt minden alkalmat ragadjunk meg annak hangoztatására, hogy a különleges és ismeretlen harceszközökkel szembeni védekezésnél legfontosabb a hidegvér megőrzése. Nyugodt ember hamar felismeri az eddig ismeretlen harceszköz hatásának módját s így az ellene való védekezést is megtalálja. Félelem, ijedtség a legrosszabb tanácsadó — a meglepetés által felidézett — ily válságos helyzetekben s rendszerint elhamarkodott cselekedetekre vezet. A kiképzésnek ez a része tehát inkább erkölcsi nevelés, semmint gyakorlati kiképzés.

Hogy azonban ilyen fegyverekről embereinknek mégis legyen fogalmuk, megemlítjük egy pár különleges harceszköznek a nevét és alkalmazását, amivel aztán a kiképzés ezen ágának be is kell érnie.

Korszerű hadseregekben használatos különleges harceszközök pl. a nehéz géppuska, mely a szabványos géppuskától lényegében abban különbözik, hogy nagyobb ürméretű, nagyobb lögyorsaságú és laposabb röppályával is rendelkezvén, lövedékeinek jóval nagyobb átütő ereje van. Repülők és páncélozott járművek ellen használjuk. A lángszóró. Hatóanyaga a benzol. Éget és kibírhatatlan hőséget terjeszt. Általában olyan messze hat, ahány literes a benzol tartalva. A nehéz géppuska és lángszóró hatása ellen védekezni fedezéssel lehet.

Külön említem meg a harkocsit, mellyel bizonyára számolnunk kell s amely ellen az alábbiak szerint védekezünk:

Első kép. Egy védőállást kitűzünk mélységben és körülbelül 300 méter szélességben. Az állásnak egyes

29. ábra.

főellenállási vonalbeli részeit megszállatjuk. A támadó félnél egy tanktámadásra alkalmas kiindulási helyzetből — egy-egy ember egymástól 100 méter tér- és 50 méter távközre saktáblaszerűen — maga előtt tol egy géppuska-taligát, amely a tank érzékeltetésére szolgál. Mögöttük 50–100 méter távolságra jönnek a támadó rajok. Ha nem volna elég emberünk, ezeket is jeleztethetjük néhány emberrel, de fontos, nehogy hamis képet kapjunk, hogy egy-egy rajt legalább két-három ember jelezzen.

A védő a harkocsik elől kitér és a tankot követő gyalogságot fogja oldalról erős tűz alá.

A kitérés oldalra történjen oly módon, mint azt a nehéz tűzérési tűznél tárgyaltuk, de a rendelkezésre álló idő miatt kettésével-hármasával. Különben megeshetik, hogy a tank egyes embereket a védőállásban ér.

Oktatás: A harkocsikkal igyekszik az ellenség védőállásunkban rést nyitni a támadó gyalogsága szá-

mára. Miután a harkocsik erős páncélzattal bírnak, a gyalogság fegyvereivel nem tudjuk leküzdeni őket. Leküzdésük a tüzéség és a nehéz géppuska feladata. A gyalogság zöme kitér előlük és arra törekszik, hogy a harkocsikat követő ellenséges gyalogságot ezektől elválassza. E kitérést szükségessé teszi az a körülmény, hogy a tank roppant súlyával egy fészket egyszerűen agyon nyom, amellet az oldalozó tűz lehetővé teszi, hogy a harkocsit a gyalogságtól elválasszuk. A tank nagyon korlátozott hatóképességű harceszköz s éppen ezért, ha magára marad, önmagától ártalmatlanná válik. Ebből az következik, hogy nem a harkocsi, hanem az azt követő gyalogság a veszedelmes ellenfél, annál is inkább, mert a harkocsi csak múlt sikereket érhet el. A harkocsi sikereit maga a harkocsi soha, hanem csakis a gyalogság tudja megtartani. Ha tehát az ellenséges gyalogságot leküzdöttük, a harkocsijai önmaguktól kezünkbe esnek.

A harkocsi működésének bénítására, szerencsés esetben annak leküzdésére ugyan a gyalogságnak is van eszköze, de ezeket csak kivételes alkalmakkor használhatjuk. Mondottuk, hogy a harkocsi egészen páncélozva van, csak szűk látó- és lőrésnek vannak rajta. Mesterlövészek, hogy a harkocsit vakítsák, ezekben a látórészekbe lönek s ha beletalálnak, esetleg harképtelenné teszik a harkocsit. A harkocsi leküzdésének egy másik módja, hogy merész honvédek kézigránát kötegeket robbantanak a hernyószerkezet alatt. A harkocsi előtt a szűk lőrés miatt jókora holttér keletkezik s így oda lehet jutni a hernyószerkezethez. A robbanás a hernyószerkezetet megszakítja és mozgásra képtelenné teszi a harkocsit.

E) Lőszer.

Védelemben a tűz fontossága kétségtelenül előtérbe lép. Az elhasznált tölténymennyiséget pótolnunk kell, mely tölténypótlás mindig nehéz. Hogy ezen könnyítsünk, védelemben nagyobb mennyiségű töltényt halmozunk fel az állásban, melyet lehetővé tesz az aránylag kevés helyváltoztatás. Így a töltény mindig kéznél van. Természetesen a töltényeket nem rakhatjuk egy helyre, mert onnan újból csak széjjel kellene osztani s amellet, ha az ellenséges tüzéség egy ilyen — mondjuk — lőszerraktárba beletalálna, nagymennyiségű töltényünket tehetné egyszerre hasznavehetetlenné. Több kisebb csoportban helyezzük el tehát a töltényeket, mert ez lehetővé teszi egyrészt a könnyebb tölténypótlást, másrészt a legjobb óvóintézkedés a tüzéségi tűz ellen. Körülbelül minden szakaszra jut egy-egy ilyen kis lőszerraktár.

A lőszerrel úgy kell takarékoskodni, hogy a közelharc, illetve a döntés alkalmával mindig elegendő töltényünk legyen.

Igyekeztem mindazt, amiről azt gondolom, hogy a csatárkiképzéssel kapcsolatban tudni kell, a lehető leg-rövidebben összefoglalni, természetesen azonban, hogy a rövidsége csak ott és addig tudtam törekedni, ahol ezáltal a lényegét nem láttam veszélyeztetve. Még vagyok győződve róla, hogy az a csendőr, aki cikkeimet figyelmesen áttanulmányozta, mindennel tisztában van, amit a csatárkiképzésről tudnia kell s hasznát veszi, akár önmagát, akár másokat kell kiképeznie. Őszintén örülök, hogy a Csendőrségi Lapok szerkesztősége lehetővé tette cikksorozatom megjelenését s még inkább örülnék, ha azzal csendőrbajtársaimnak némi szolgálatot tehettem.

Mindnyájunknak szellemileg kellene többet működnünk s keresnünk, holott mi mindig csak újjainkra s szeméinkre bízunk a tevékenységet. A szí v maga mit sem tud róla és kénye szerint álmodik, sír, vérzik, szökdécsel. Egy kis bölcsészet hasznunkra lenne; de így lebilincselve engedjük át magunkat az érzelmek tengerének és ha eszmélkedünk, ez csak úgy történik, hogy ez érzéseket még elő is segítjük.

Jean Paul.

A halálbüntetés kérdése a villamos-szék hazájában.

Irta: ZSOLDOS BENŐ

budapesti kir. ítélőtáblai bíró.

Még mindnyájunknak élénk emlékezetében van az a kettős kivégzés, mely jogi és politikai vonatkozásainál fogva nemrégiben két világrész államainak sajtóját és közvéleményét heteken át meglehetősen nagy izgatottságban tartotta. (Sacco- és Vanzetti-ügy.) Az irodalmi berkekben ismét előtérbe lépett a halálbüntetés eltörlése mellett küzdők tábora is, az ú. n. *abolitionisták*, akik ugyan a világháború óta oly sok tekintetben megváltozott közéleti és társadalmi viszonyok között mintha sokat veszítettek volna addigi erősségükből. Főként az északamerikai Unió államaiban érezhető különösebben ez a változás, hol még a világháború utolsó esztendejében az Egyesült Államoknak egyszerre három állama törölte el a halálbüntetést, t. i. Északi- és Déli *Dakota* és *Tennessee*. Ezeket megelőzően — szintén az abolitionisták elvi diadalaképpen — később-korábban, a következő államok rekesztették ki az emberi élettől való megfosztást a büntetési nemek közül: legelőbb *Michigan* 1846-ban, aztán *Rhode-Island* 1852-ben, a következő évben: 1853-ban *Wisconsin*, majd *Maine* 1887-ben, *Kansas* 1907-ben, *Minnesota* állam és a *Filippini-szigetek* 1911-ben, *Washington* 1913-ban és *Oregon* 1914-ben. Azóta viszont már a fentiek közül két állam — bizonyos megszorításokkal — visszaállította a halálbüntetést és pedig *Rhode-Island*, 1882-ben, gyilkosság esetén, az életfogytiglani fegyház mellett, legutóbb pedig *Tennessee* ugyanilyen feltétellel, a lázadás és gyilkosság büntetteinek megtorlásánál.

Most, amikor nálunk — sajnos — az utóbbi évek alatt annyira aktuális s hogy ne mondjuk: „divatos” vált büntetési nem a halálbüntetés, érdekes megfigyelnünk az amerikai abolitionistáknak a halálbüntetés ellen felhozott érveléseit, melyeket az eddigi vélemények alapján körülbelül a következőkben összegezhetünk:

A halálbüntetés büntetőjogi szempontból *igazságtalan*, mert: 1. nincs lehetőség a jóvátételére; 2. megbélyegző a büntetett *családjára* nézve, amennyiben megszégyeníti őket és sokszor megfosztja őket létfenntartási eszközeiktől, 3. nem enged különbséget tenni a bűnösség fokai közt, 4. visszavonhatatlan. De igazságtalan általános jogi szempontból is, mert az államnak, mely életet nem adott, nem is áll jogában bárkit is megfosztani az életétől. Az állam egyáltalán nincs aminthogy nem is lehet, rákényszerülve arra, hogy önvédelmére emberéletet vegyen el. A halálbüntetés továbbá nincs összhangzásban a poenologia modern alapeszméivel, mert nem alakítja újjá a büntetett, nincs előnyére a társadalomnak és a bosszúérzeten alapszik. De meg aztán veszedelmes is a társadalomra nézve, mert aljassá, durvává teszi az emberi természetet s a törvény által szankcionált kivégzések, amelyek nem egyebek államilag szentesített gyilkosságnál, csak növelik a gyilkosok számát, mert hősokeket és mártírokat csinálnak a gonosztevőkből, — esökkentik és alászállítják az emberi élet megbecsülését, a törvénytelenység szellemét fejlesztik ki a bűnözésre hajlammal bíró és alacsony értelmiségű egyénekben. Az állam által fogantatosított kivégzéseket olybá veszik, mint a *lynch* jogosságának elismerését. A tapasztalat bizonyossága szerint a kivégzések az emberölések számának megnövekedését vonják maguk után.